

Ludo Krivý

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 29
28/2014
19. júl 2014

Cena 0,50 €

ZALOŽIL EUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

ROZVÍJAJÚ NÁRODNÉ
TRADÍCIE VÝSAĐKÁROV
Strana 4.

REZORT HOSPODÁRSTVA
MÁ PRIDAŤ NA AKČNOSTI
Strana 5.

MARIÁN KOTLEBA HORLÍ
ZA VÍTAZSTVO ROZUMU
Strana 6.

NOC DLHÝCH NOŽOV –
TEROR NAD ZÁKONMI
Strana 8.

ELITNÁ KATEGÓRIA FILMÁROV –
REŽISÉR MARTIN HOLLY
Strana 10.

SLOVO O SLOVENSKU

Prázdninové mesiace so sebou prinášajú súbor rôznych podujatí, ktoré sa v mnohých mestách a mestečkách zvyknú označovať aj ako Kultúrne leto. Hoci pevne verím aj v kultúrnu jar, je-seň a zimu, na kultúrne letá po celom Slovensku sa pravidelne teším. Od hudobných cez folklórne či divadelné festivaly až po rôzne koncerty, výstavy a iné zaujímavé podujatia je sa na čo tešiť. Tohto roku pre mňa kultúrne leto odštartovali dve akcie. Jubilejný, už šesťdesiaty Folklórny festival vo Východnej a oveľa komornejšia akcia, akou bola Cyrilo-metodská púť Pramene života, ktorú 5. júla zorganizovali v Devíne Dom Matice slovenskej v Bratislave, Rímskokatolícky farský úrad Devín a občianske združenie Dedičstvo otcov. V ten deň sme si pamiatku našich vierozvestcov uctili aj v Nitre a v iných mestách, ale devínska púť má pre mňa predsa len zvláštne, tak trochu mystické čaro. V Kostole sv. Kríža celebrujúci biskup Mons. Dominik Tóth predniesol inšpiratívnu, hlboko ľudskú kázeň a po omši zaznel koncert duchovnej hudby v podaní mužského speváckeho zboru Danubius octet singers. Chrám bol plný ľudí všetkých vekových kategórií a hoci neprišla nijaká mediálne známa osobnosť, duchovný zážitok to viac než vynahradil. Tá absencia osobností zrejme spôsobila aj fakt, že okrem jednej spravodajskej televízie zástupcovia masmédií chýbali. To však nezabránilo tomu, aby som si hneď na druhý deň neprečítal komentár istého „mienkotvorného“ publicistu, ktorý s bohorovnou arogantnosťou splietal niečo o užitočnosti vyhnania žiakov sv. Cyrila a Metoda z Veľkej Moravy, lebo tak sme sa podľa neho zaradili k civilizovanému západnému svetu. Nazval som si tento výplod snahou o maskované kopnutie si do našich tradícií, ktorá je u istých publicistov takpovediac povinným cvikom. No ani tento pokus o pluvanec nezmenšil môj zážitok z celej akcie a s tým spojený opatrný optimizmus, že to s tými „kultúrnymi letami“ nie je u nás až také márne.

Maroš M. BANČEJ

R - 2014037

Národné púte a uctenie patrónov Európy sú dnes na Slovensku skutočnosťou Štátny a národný sviatok svätých Cyrila a Metoda

Dušan D. KERNÝ/TASR – Ilustračné foto: archív SNN

Podujatia v deň sviatku svätých Cyrila a Metoda ukázali životaschopnosť a neoddeliteľnosť tejto mnohostrannej tradície od slovenského národného života, slovenského národného a štátneho povedomia a v tomto zmysle aj historické, ako i dnešné zásluhy maticiárov o cyrilo-metodskú tradíciu. Boli dôkazom sily tradície udalosti pred jedenástimi storočiami. Hlavné národné oslavy – Národná púť pri 151. výročí príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu – sa uskutočnili v najstaršom sídelnom biskupskom meste v strednej Európe v Nitre.

Na Svätoplukovo námestie prišli tisíce veriacich z celého Slovenska, aby boli o. i. svedkami prvého celebrovania lublinského arcibiskupa – metropolitu S. Budzika, v slovenčine. Arcibiskup pripomenul význam misie solúnskych bratov pre celú Európu, a osobitne pre Slovanov. Národné oslavy sa konali pod záštitou predsedu vlády R. Fica. Jedným z vrcholov osláv bolo sprístupnenie Biskupského paláca a Diecézneho múzea na Nitrianskom hrade. V Nitre sa uskutočnilo na Svätoplukovom námestí aj pozoruhodné podujatie Veľkomoravský orloj, divadelná projekcia o najznámejších postavách dejín a Veľkej Moravy v podaní hercov nitrianskych divadiel. Večerné podujatie bolo ťahákom aj pre tisíce prízvencov hudobných kapiel. Konal sa tiež koncert cimbalovej muziky Hradišťan v programe Moravsko-slovenské mosty.

DOMINOVALA RODINA

Jedným z vyvrcholení atmosféry cyrilo-metodských osláv v strednej Európe bola v poradí už pätnásť Národná púť Velehrad 2014, prišlo niekoľko desiatok tisíc veriacich zo širšieho okolia a zahraničia. Aj táto púť sa konala v rámci Medzinárodného roka rodiny a téma rodiny dominovala na všetkých cirkevných, ako i iných podujatiach. Aj vo Velehrade sa aktívne zúčastnili ľudové hudby, symfonický orchester zo Zlína, speváci z Čiech či africkí speváci zo Zambie. Vo Velehradskom

dome sv. Cyrila a Metoda mohli pútnici prispieť do Velehradského rukopisu a zapojiť sa do ručného prepisovania Biblie.

Púť rodín pri príležitosti Roka rodiny bola na sviatok sv. Cyrila a Metoda aj v najznámejšom pútnickom mieste gréckokatolíkov na Slovensku – v obci Lutina. Pobožnosť sa konala za účasti Jána Babjaka SJ, prešovského arcibiskupa a metropolitu, a krakovského arcibiskupa a metropolitu, kardinála Stanislava Dziwisza. Kardinál o. i. povedal, že „rodina je prvou obeťou sekularizmu a ak jej chýba pevný základ, chýba jej mocná opora, aby mohla čeliť tomu, čo podkopáva nerozlučiteľnosť manželstva a rozbieja jednotu rodiny“.

nosného oltára v obci Bojná pri Topoľčanoch.

DEVÍNSKE PRAMENE

Dom Matice slovenskej v Bratislave pod vedením riaditeľky D. Suchej bol jedným z organizátorov tradičnej matickej Cyrilo-metodskej púte Pramene života na Devíne. Tieto slávnosti sa konajú v Devíne ako dôležitým symbolom prítomnosti sv. Cyrila a Metoda a významu ich misie pre naše dejiny a národnú, ako aj kresťanskú identitu. Medzi fascinujúce vyvrcholenia patrilo recitál Proglasu a modlitby Otčenáš v staroslovenskom jazyku, tak ako dodnes znie o. i. v gréckokatolíckych a pravoslávnych pobožnostiach, v podaní Evy Kristinovej. Zaznel aj koncert Slavimo slavno Slaveni, koncert slovenskej duchovnej hudby. Hlavným celebrantom slávnostnej svätej omše bol biskup Mons. Dominik Tóth. Okrem významu sviatku a misie kľádol dôraz na rodinný život, dôležitosť a nezastupiteľnosť rodiny a rodinného života v dnešnom svete usilujúcom sa o odklon od tradičných hodnôt, na ktorých sa rozvíjalo po stáročia ľudstvo, práve tak ako i jednotlivé národné spoločenstvá. Devínsky farár Mons. Marián Gavenda prízvukoval aktuálnosť odkazu sv. Cyrila a Metoda, a to, že devínske podujatia majú čisto náboženský charakter bez politických podtónov. Na mnohých miestach si pripomenuli sviatok aj kladením kvetov k súsošiam sv. Cyrila a Metoda.

3 OTÁZKY PRE:

Petra MULÍKA, riaditeľa Slovenského historického ústavu MS

Svätí bratia zo Solúna a dnešní Slováci

• **Prebieha diskusia o sviatku sv. Cyrila a Metoda. Je to výraz určitej polarizácie názorov alebo sú za tým tendencie urobiť zo Slovákov nehistorický národ?**

Podobne ako pri kauze jazdeckej sochy kráľa Svätopluka na Bratislavskom hrade podnet na túto diskusiu bol viac-menej politický. Aj keď časť slovenských intelektuálov celkom prijateľne ovláda historické reálie, spojené s pôsobením solúnskych bratov na našom území, slovenská spoločnosť ako celok si celkom neosvojila a racionálne neprijala cyrilo-metodskú tému ako súčasť svojho historického vedomia.

• **Je až problém predstaviť cyrilo-metodskú problematiku tak,**

aby sa ňou stala? v skutočnosti stala?

Je. Pretože aj to najpodrobnejšie objasnenie historických súvislostí cyrilo-metodskej témy verejnosti neprinesie jeho okamžité a efektívne prijatie v masovom meradle. Bežnému Slovákov chýba premostenie cyrilo-metodskej témy do súčasnosti. Treba stále zdôrazňovať, že je tu súvis (možnože nie priama kontinuita) od byzantskej misie (863 – 885) s cyrilo-metodskou tradíciou, ktorá sa ako najsilnejší prameň nášho národného obrodenia objavila už v 17. storočí.

• **Ako môžu slovenskí historici prispieť k pochopeniu cyrilo-metodskej témy?**

Historici sa musia usilovať predstavovať túto problematiku objektívne, ale zo slovenských pozícií. To prirodzene neznamená, že treba vymýšľať nejaké oslavné neprirodzené konštrukcie. Samotné poznanie dejín je postačujúce, ak sa vhodným jazykom priblíži slovenskej verejnosti. Veľmi veľa však môžu urobiť v tejto téme všetci „ľudia slova“ – novinári, publicisti, redaktori printových a elektronických médií, ak si tému osvoja a budú o nej hovoriť kvalifikovane. Aj politici s hrdosťou, primeranou tejto starobylej téme, by mali kultívne povedať, čo sviatok sv. Cyrila a Metoda pre národ znamená.

Zhovárал sa: (rd)
Foto: (mab)

V SNN 29/2014
SI PREČITATE

■ Druhotriedne potraviny z Európskej únie na pultoch slovenských obchodov
■ Generál Štefan Jurech sa pričínili o víťazstvo pravdy a slobody ducha človeka
■ Ján BÁBIK: O rokoch komunistického násillia, prenasledovania a perzekúcií

Rodová ideológia je nebezpečný experiment s duševným vývojom dieťaťa Ľudské práva by nemali šuštať papierom

Eva ZELENAYOVÁ – Foto: zdroj. paulrichmond.bigcartel.com

Začiatkom septembra minulého roku poslali bratislavskí matičiari otvorený list ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslavovi Lajčákovi, v ktorom sa rozhodne postavili proti návrhu Celostátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. Pridalo sa viacero občianskych združení a vyvrcholením bol Národný pochod za rodinu v Košiciach s niekoľkotisícovou účasťou občanov. Minister M. Lajčák pod tlakom verejnosti stiahol dokument s tým, že po širokej diskusii sa v júni 2014 prijme nová stratégia.

Stratégiu tvorí štyridsaťjeden dokumentov na približne štyristo štyridsiatich stranách. Pri pomyslení konanie k nej trvalo do 19. júna tohto roku. Prieskory využili aj mimovládne združenia a organizácie ako Fórum života, Fórum pre verejné otázky, Fórum kresťanských inštitúcií, Centrum pre bioetickú reformu a Spoločenstvo Ladislava Hanusa. Na tlačovej konferencii 19. júna predniesli svoju požiadavku: zastaviť a neschváliť Celostátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských správ v SR. Prečo?

■ CHÝBA DOHOVOR

Podľa zástupcu Fóra pre verejné otázky dokument podporuje nástroje na šírenie rodovej ideo-

lógie a na rozširovanie nadštandardných práv pre osoby s homosexuálnymi sklonmi. Nespája slovenskú verejnosť, ale ju rozdeľuje. Stratégiu chýba spoločenský konsenzus na to, aby mohla byť skutočným prínosom pre úroveň ľudských práv na Slovensku. Aliancii za rodinu v stratégii chýba, že nie je prierezovo zameraná na rodinu.

Fórum života nesúhlasí najmä s triedením ľudských práv. Za základ všetkých práv považuje právo na život. Upozorňuje, že pojem rod a rodový, ktorý stratégia obsahuje, nie je konsenzuálnym pojmom ani v SR, ani v Európe. Zamieňaním rovnosti mužov a žien za rodovú rovnosť sa popiera vedecká

pravda o existencii dvoch pohlaví. Centrum pre bioetickú reformu poukázalo na to, že požiadavka na manželstvo pre páry rovnakého pohlavia je v rozpore s Ústavou SR, a upozorňuje, že stratégia žiada nové práva pre LGBTI príslušníkov, ktoré povedú k porušovaniu základných práv na slobodu zmyšľania, svedomia, prejavu, náboženského vyznania. Fórum kresťanských inštitúcií napríklad poukazuje na to, že namiesto koncepčného riešenia problémov spoločnosti sa otázka ľudských práv na Slovensku redukuje na písanie akčných plánov, stratégií a budovanie nových úradov.

Spoločenstvo Ladislava Hanusa konštatuje, že napriek roč-

nému procesu tvorby materiálu obsahuje toľko formálnych a vecných chýb, že je nepredstaviteľné, aby bol dokument v tomto stave posunutý na ďalšie schvaľovanie vládou a parlamentom.

■ MNOŽSTVO NEDOSTATKOV

V súvislosti so zavádzaním rodovej ideológie do ľudsko-právnej agendy a s tým súvisiacou sexuálnou výchovou detí sformulovala časť lekárov, psychológov a ďalších odborníkov vyjadrenie a výzvu, v ktorej odmietajú experimentovanie s duševným vývojom dieťaťa, lebo je to neetické a nemorálne. Signatári výzvy tvrdia, že rodová ideológia sa opäť raz usiluje politicky nastoliť novú spoločnosť pre nového človeka. Svoje radikálne antropologické a politické závery nezakladá na skutočnom vedeckom výskume, ale na politickej pavde slúžiacej vopred vytýčeným politickým cieľom rodovej ideológie.

Zástupca Spoločenstva Ladislava Hanusa po rozporovom konaní na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR uviedol, že rezort odignoroval všetky pripomienky mimovládneho sektora.

Tri Svätoplukove prúty v slovenskej politike patria už len histórii Prezident vytvára ďalšie centrum moci

Ivan BROŽÍK – Foto: Štefan KAČENA

Prezident Andrej Kiska hneď po nástupe do funkcie využil svoje právo veta a vrátil parlamentu zákon o sudcoch, ktorý schválila národná rada na konci májovej schôdze. Parlamentný mechanizmus umožňuje vrátenie zákona opätovne prerokovať a opätovne o ňom hlasovať. S tým, že po druhom schválení poslancami a vydaní v zbierke zákonov nadobúda platnosť, hoci bez podpisu hlavy štátu.

Hlava štátu dôvod vrátenia zákona o sudcoch odôvodnila takto: „Navrhol som poslancom parlamentu, aby ešte raz zvážili a aby prehodnotili rozhodnutie utajiť hlasovania Súdnej rady SR o personálnych otázkach, vrátane napríklad voľby predsedu Najvyššieho súdu SR. Navrhujem ponechať hlasovanie v súdnej rade o funkcionároch v justícii verejné. Tak ako to bolo doteraz.“

NR SR na júnovej schôdzi zákon opäť schválila v pôvodnom znení.

■ IBA ZAČIATOK

Aj keď sa v podstate nič nemení a zákony budú vstupovať do platnosti, stane sa tak iba s odstupom jednej parlamentnej schôdze. Teda s výnimkou leta ide o časový posun jeden mesiac. Množné

číslo je tu úplne namieste. Prezident už má na stole žiadosť viacerých aktivistov, aby parlamentu vrátil zákon o vode. Najmä v súvislosti s jeho možným výkladom o tom, že po schválení tohto návrhu sa môže voda stať nekon-

trolovateľnou exportnou komoditou. Strana Most – Híd zas vyzvala nového prezidenta Andreja Kisku, aby schválil novelu zákona o starobnom dôchodkovom sporení nepodpísal a vrátil ju na opätovné prerokovanie do parlamentu. Jediný prípad, keď Andrej Kiska podpísal už predtým vetovaný zákon, je novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti. Tento návrh zákona sa dostal prezidentovi na podpis dru-

hýkrát. Po prvýkrát ju ešte Kiskov predchodca Ivan Gašparovič vetoval a vrátil do parlamentu na žiadosť ministerky zdravotníctva Zuzany Zvolenskej. Dôvodom bola administratívna chyba, ktorá by mohla spôsobiť protiústavnosť právnej normy.

■ ČARY S POPULARITOU

Andrej Kiska sa opiera vo svojich rozhodnutiach o podporu verejnosti, najmä strednej a mladšej generácie. Na sociálnej sieti má už vyše stodesiat tisíc podporovateľov, a tým sa stáva absolútnou výnimkou medzi hlavami štátov. Na porovnanie – český prezident Miloš Zeman má „iba“ štrnásťtisíc fanúšikov, rakúsky prezident Heinz Fischer niečo okolo sedemdesiat tisíc a poľská hlava štátu Bronislaw

Prezidentský palác v centre Bratislavy.

Komorowski asi osemdesiat tisíc fanúšikov. Na druhej strane, politická strana SMER-SD v politických preferenčných prieskumoch viacerých agentúr na popularite stráca. Ak nezmení štýl svojej politiky a ak voliči čo najskôr neucitlia na vlastnej koži, a najmä vo svojich peňaženkách ani nie zlepšenie svojej situácie, ale aspoň zastavenie jej zhoršovania sa, možno už teraz pove-

dať, že sa prakticky začali parlamentné voľby 2016.

Andrej Kiska krátko po zvolení za prezidenta Slovenskej republiky vyhlásil: „Žiadne konflikty nechcem, len budem stáť za ľuďmi. Chcel by som byť človekom, ktorý do našej politiky vniesie ľudskosť.“ A toto „málo“ stačí na to, aby získaval prvé politické body ako samostatné centrum politickej moci.

VŠIMLI SME SI

Štefan MARTINKOVIČ

V Martine 27. júna 2014 zasadal dozorný výbor Matice slovenskej. Jeho predseda Štefan Martinkovič privítal medzi členmi aj prvého podpredsedu Matice slovenskej Jozefa Šimonoviča. Na programe boli informácie o činnosti a obsahu rokovaní orgánov Matice slovenskej, ale aj o súčasnej situácii v našej národnej ustanovizni.

Dozorný výbor Matice vyčíta nekoncepcnosť

Dozorný výbor pozitívne ocenil, že po dlhšom čase sa ujal funkcie novovymenovaný správca MS Mgr. Maroš Smolec po schválení vo výbere MS. Negatívne vyjadrenia však odznali na adresu výboru a predsedníctva Matice slovenskej, ako aj na vedúcich funkcionárov a vedúcich pracovníkov Matice slovenskej. Podľa vyjadrenia členov dozorného výboru, ako aj prvého podpredsedu Jozefa Šimonoviča najmä na ústredí sa pracuje nekoncepcne, práci chýba systémový prístup a cieľavedomosť, do orgánov sa dostávajú nekvalitné materiály, na zasadnutí orgánov sa príliš často káduje, namiesto toho aby sa riešili ekonomické problémy, akými sú nedostatok vlastných zdrojov, systematické zhodnocovanie matičného majetku a chýba aj cieľavedomá práca s ľudskými zdrojmi na všetkých úrovniach riadenia.

Dozorný výbor na základe týchto skutočností zverejní výzvu k riadiacim orgánom, vedúcim funkcionárom a vedúcim pracovníkom s cieľom zvýšiť ich výkonnosť (nielen deklarovať, že výbor je najvyšší výkonný orgán), operatívnosť a najmä konkrétne výsledky. Na základe vykonaných kontrol boli opätovne zistené nedostatky, z ktorých bolo jedno uznesenie výboru Matice slovenskej pozastavené pre nesúlad so zákonom 176/2004 Z. z. o majetku verejnoprávných inštitúcií.

(dr)

Óda na radosť nie je hymna nijakého štátneho celku Európska únia nie je štát či superštát

Odhliadnuc od zarážajúcej skutočnosti, že trvanie prvej schôdze novozvolených poslancov Európskeho parlamentu sa dá vyjadriť v minútach dvojciferným číslom, slovenský europoslanc dokázal vyjadriť to, o čom mnohí politizujú roky. Branislav Škripek ako kandidát OĽANO je v europarlamente členom predsedníctva Európskych konzervatívov a reformistov, zároveň je členom výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci.

Na Slovensku u časti tých, ktorí informácie aj zásluhou ich bulvárneho podania nedokážu spracúvať korektne, vyvolal nedávno diskusiu o slušnosti či neslušnosti. Teda skôr polemiku o tom, či má poslanec europarlamentu pri eurohymne štát alebo nie. To je však súčasne jadro problému celej Únie. Má, alebo nemá hymnu? Je teda štátom či dokonca superštátom? A ak áno, kedy sa ním stala, keď v Lisabonskej zmluve, ktorá je zakladateľskou právnou nor-

mu novodobej Európskej únie zmienka o nijakom štátnom útvare nie je? V eufórii z toho, že sa Európa po skončení studenej vojny a neskôr po páde železnej opony začala spájať, sme v podstate a lo-

ČO INÍ NEPÍŠU

gicky bez pripomienok všetci prijali Beethovenovu Ódu na radosť ako to najlepšie, čo ako hudobný motív zdôrazňuje skutočnosť, že žijeme v spoločnej Európe. Óda na radosť je pôvodne záverečná časť Beethovenovej 9. symfónie d moll op. 125 k Schillerovej óde Na radosť. Autor v texte vyjadril idealistickú víziu bratstva celého ľudstva, ktorú precítoval aj Ludwig van Beethoven. Hymnu hudobne upravil svetoznámy dirigent Herbert von Karajan. Je bez textu. Premiéru mala 7. mája 1824 vo Viedni. V roku 1955 bola prvýkrát spomenutá Óda na radosť ako eurosymbol. Rade Európy ho navrhol Richard Nikolaus Graf von Coudenhove-Kalegri. Za symbol Rady Európy však bola ofi-

ciálne uznaná až v roku 1972 a od roku 1985 je európskym hudobným symbolom. Nie však hymnou. Hymna patrí štátnemu celku, je jedným zo symbolov štátnosti, patrí jej mimoriadna úcta a dokonca aj zákony upravujú jej prípadné zneučtenie.

Po telefonáte s europoslancom Branislavom Škripekom sme si tieto názory iba potvrdili. Vysvetlil v ňom: „To, že som zostal sedieť, práve tak ako kolega z ČR a viacerí ďalší, to nebola neúcta. Jednoducho som nemal dôvod vstať, pretože nikde nie je stanovené či dokonca uzákonené, že Óda na radosť je hymna štátneho celku. Ak by ňou bola, potom je Európska únia štátom. To sa však doteraz nikde neodsúhlasilo, Európska únia je spoločenstvo nezávislých štátov. Ja som občan jedného z nich – štátu s menom Slovenská republika.“ Zostáva teda otázka, čo viac poburuje. To, že Európu začínajú mnohí vydávať za štát, alebo to, že tento fakt si niekto dovoľí odmietnuť.

(ib)

Grécky zázrak, ale aký?

Július HANDŽÁRIK

Titul krásnej a múdrej knihy Vojtecha Zamarovského Grécky zázrak mi napadne vždy, keď počúvam alebo čítam v médiách suggestívnu otázku: „Prečo my chudobní Slováci musíme splácať štátny dlh Grécka?“ Vecná a konkrétna odpoveď na túto otázku vlastne nikdy nepadne, aj keď by bola napodruzi. Namiesto nej sa iba naznačuje, že Gréci majú vysoké platy, dôchodky či iné neadekvátne sociálne príjmy zo štátneho rozpočtu, skrátka má to byť akýsi „grécky zázrak naruby“, teda prejedanie a rozhadzovanie gréckeho národného dôchodku cez štátny rozpočet. O konkrétnych vlastníkych a ekonomických dosahoch integrácie Grécka do Európskej únie pritom obvykle nepadne ani slovo, hoci práve tam je pes deficitu štát-

neho rozpočtu zakopaný. Ale to sa musíme pozrieť trochu aj do gréckej histórie.

Po troch storočiach poroby v tureckej Osmanskej ríši sa Gréci v roku 1830 definitívne oslobodili a od roku 1932 mali svoje kráľovstvo, ktoré bolo po viacerých prevratoch nahradené fašistickou diktatúrou (1936 – 1940). V roku 1940 odrazilo Grécko vojenský útok Talianska, ale v roku 1940 podľahlo nacistickému wehrmachtu. Mimoriadne silný domáci odboj však do roku 1945 oslobodil väčšinu gréckeho územia a usiloval sa nastoliť ľavicový režim, aj keď podľa Jaltskej dohody predstavitel'ov víťazných mocností Grécko nebolo zaradené do záujmovej sféry Sovietskeho zväzu. Grécka odbojárska ľavica bola napokon v rokoch

1946 – 1949 s veľkými stratami na životoch porazená intervenciou britskej armády a občianskou vojnou – dodnes medzi nami žijú mnohí Gréci, ktorých ako vojnové siroty v tých rokoch prichýlila vtedajšia

KOMENTÁR

ČSR. V Grécku bol vtedy nastolený demokratický režim, ktorý však pod hrozbou „červeného strašiaka“ uviedol do života viaceré významné sociálne opatrenia, vrátane solídneho mzdového a dôchodkového systému – pozostatky a trosky týchto vymožeností pretrvávajú až doteraz a ešte stále strašia dnešných integrátorov a globalizátorov.

A tu si treba položiť otázku, v čom teraz, dvadsaťpäť rokov po skončení studenej vojny spočíva-

jú príčiny hlbokej stratovosti štátnych rozpočtov všetkých európskych štátov integrovaných do EÚ a do NATO? Ekonomicky je totiž celkom logické, že pri neustálom raste produktivity práce za toto dlhé časové obdobie, pri doterajšom zmrazení či dokonca znížení reálnej hodnoty miezd a dôchodkov a najmä pri odbúraní astronomických výdavkov na zbrojenie po skončení studenej vojny štátne rozpočty všetkých európskych štátov by mali byť dnes vysoko prebytkové. Ak prebytkovými nie sú, znamená to, že veľmi veľká alebo dokonca prevažná časť nadhodnoty vytvorenej v ekonomikách malých a stredných členských štátov EÚ je naozaj „prejedená“ – lenže nie občanmi uvedených štátov, ale anonymnými cudzími majiteľmi zašantročených štátnych i neštátnych podnikov, teda onými mediálne ospevovanými investormi, developerami a globalizátormi. Za tejto situácie ťňukanie nad deficitnými štátnymi rozpočtami členských štátov EÚ náramne pripomína povesťné nariekanie kocúrkovského richtára: „Už tri razy som odpi-

lil kus z toho prekliateho rebríka a ešte stále je krátky!“

Uvedený stav a jeho príčiny nepriamo a dozaista nechtiac potvrdzujú aj slová a dobré rady viacerých predstaviteľov EÚ integrácie postihnutým krajinám. Napríklad hneď na začiatku gréckej krízy sympatická nemecká kancelárka Angela Merkelová poradila Grékom aby nefňukali, veď ešte stále majú všeličo na predaj (teda akože dosť štátneho majetku – napríklad takú aténsku Akropolu?). A celkom nedávno im dobromyseľne poradila, aby nepredávali do zahraničia výrobne drahý čistý olivový olej, ale aby ho pančovali inými olejmi, ako to robia iné krajiny – to akože budú viac konkurencieschopní.

Touto dobrou integračnou radou sme sa vlastne dostali k samej podstate problému, ale ak má takáto analýza mať aj nejaký zmysel, mala by vyústiť aj do nejakých riešení. Možno by som aj o dajakých vedel, ale radšej o nich pomlčím, „abych neřek něco, co bych nechtěl slyšet“, povedané slovami geniálneho Jana Wericha.

Nuž teda tak!

Vývoz vody nebude tak skoro

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ

Rezort ministerstva životného prostredia predložil do parlamentu návrh novely zákona o vodách, ktorý vyvolal vlnu verejnej diskusie. Ministerstvo životného prostredia už dlhšie obhajuje predkladanú novelu a tvrdí, že „voda vďaka nej získa status strategického suroviny a nikdy sa nestane, že bude chýbať obyvateľom niektorého regiónu ... pretože práve v súčasnosti je možné uskutočniť nekontrolovateľný vývoz vody a novela zákona mu zabráni“. Niektorí zainteresovaní hovoria o potrebe stanoviť podmienky predaja vody tak, aby boli transparentné, oponenti z radov opozície a predstavitelia mimovládnych organizácií kritizujúci novelu zákona zas hovoria o skrytej privatizácii vody.

Ako by sa mal v budúcnosti rea-

lizovať samotný vývoz vody? To ešte nikto verejnosti nevysvetlil, ale je isté, že by mal byť iba v takých množstvách, aby to nemohlo spôsobiť nedostatok vody pre domáce obyvateľstvo. Hoci sa hovorí, že Sloven-

POZNÁMKA

sko je bohaté na vodu, v súčasnosti je to dosť sporné tvrdenie. Tým, že si krajinu rôznymi spôsobmi poškodzujeme, každý rok zbytočne strácame z nášho územia v priemere až dvestopäťdesiat miliónov kubíkov sladkej vody. Ak by sme mali vyvážať napríklad rovnaký objem vody bez akýchkoľvek preventívnych opatrení jej ochrany, proces vysychania územia nášho štátu by sa urýchlil.

Podľa niektorých vodohospo-

dárov Slovensko má potenciál, aby vodu mohlo vyvážať, ale iba za podmienky, že si na svojom území vytvoríme zdrže zrážkovej vody, ktoré dokážu aspoň tolko dažďovej vody zadržať a doplňovať do zásob, koľko chce Slovensko vyvážať. Naša krajina je na streche Európy a ak by sme múdro chránili a obnovovali svoje vodné zdroje, môžeme vodu aj vyvážať a nespôsobiť sami sebe budúci nedostatok životodarnej tekutiny.

Rámcová smernica EÚ o vode obsahuje vetu: „Voda nie je komerčný výrobok ako iné výrobky, ale skôr dedičstvo, ktoré treba chrániť, brániť a nakladať s ním ako takým.“ Je jasné, že Slovensko nesmie pripravovaným zákonom porušiť citovanú smernicu EÚ. Nikto od nás teda nemôže vyvážať vodu bez názoru ostatných

členských štátov EÚ, ak v samotnej Únii nie sú presne definované podmienky obchodovania s vodou. Nijaký štát to nemôže robiť na vlastnú päsť. V pozadí novely zákona je možno záujem politikov, ktorí chcú rozhodovať, komu dajú licenciu pre vývoz vody, ak by predsa len boli medzinárodne dohodnuté pravidlá obchodovania s vodou. To znamená, že ak by po schválení novely zákona vláda aj udelila nejakému subjektu licenciu na vývoz vody, proces sa môže začať až vtedy, ak budú dohodnuté pravidlá hry v EÚ.

V pozadí novelizácie Zákona o vodách sa vraj hrá aj o budúce vyvážanie vody zo Žitného ostrova. Na tomto území zrejme dostane licenciu len jeden subjekt, ktorému bude umožnené vybudovať potrubie na transport vody. Jeho budovanie však bude podliehať legislatíve a pripomienkovaniu všetkých zainteresovaných subjektov. Z hľadiska záujmov občanov je tu však jasná a najväčšia otázka, aký dosah môže mať prípadná realizácia vývozu vody do zahraničia na bežných ľuďoch. Na to zatiaľ jasná odpoveď neexistuje.

GLOSA'R
ANDREJA MIŠANEKA

-TU MA' UKRAJINA VLADU JEDNEJ STRANY!

AKO BOLO, ČO BOLO

Môj priateľ Ján Čomaj mi vystrúhal poklonu titulkom: Peter Valo ako povinné čítanie. V dvojčísle 23/24 Literárneho týždenníka zareagoval na moje zamyslenie O Lenonovi, lenonkoch a lenoníkoch takto: „Keby som mal tú moc, dal by som všetkým šéfom, členom a sympatizantom slovenských národných zoskupení, celej tej tragikomickkej zmesi nič neznamenajúcich alebo aspoň nevýznamných strán a stránčiek za povinné čítanie esej Petra Valu v nedávnych Slovenských národných novinách (21/2014). Som si istý, že mnohí nevedia, o čom hovorím. Ako som si istý, že väčšina hrdých národniarov tento matičný týždenník a zároveň najstaršie slovenské noviny v súčasnej podobe nepoznajú alebo aspoň nečítajú.“

Kým v iných štátoch EÚ je budovanie národného povedomia súčasťou štátnej stratégie, u nás dominujú médiá,

ktoré ho ignorujú alebo potláčajú. Len si porovnajme množstvo vlastenectvom a historickosťou zaváňajúcich programov v českej televízii a v tejto našej. Naše národne orien-

Znova o Lenonovi, lenonkoch a lenoníkoch

Peter VALO

tované periodiká sa ocitli na okraji. Na ústupe sú aj rozdrobené národne orientované strany. To však nie je len následok politických a mediálnych tlakov, ale aj konania ich šéfov, hrajúcich sa na vlastných piesočkoch.

Ako vlastne vyzerá národnárska politická scéna? Keď „Lenon“, ktorý profitoval na národnej myšlienke, zistil, že ho nikto nepočúva, odišiel na svoj majetok a stará sa o blaho rodiny. Jeho stránčičky sekretariáty politických strán so slovenskou orientá-

ciou, aby trocha nad tým porozmýšľali – ak sú ešte toho vôbec schopní a nemajú prinajmenšom šedý zákal, ktorý by im bránil vidieť veci, aké sú, a nie ako si myslia, že by moh-

li byť.“ Nuž, prečo niet toho pánbožka, ktorý by všetkých posadil za spoločný stôl? Je za tým bohorovnosť či nevraživosť? Andrej vylúči Jana. Jano nemusí Anču. Anča by si nesadla za jeden stôl s Mariánom a on s ňou, lebo bezostyšne vyhánala jeho stúpenčov zo štefánikovského sprievodu v Brezovej pod Bradlom. Takto môžeme pokračovať donekonečna. Čím viac neznášanlivosti, tým viac strán... a národná myšlienka sa stráca. Niekedy sa nemôžem ubrá-

niť dojmu, že nijakí agenti by lepšie nerozbili našu národnú politickú scénu ako tí, ktorí ju vedú.

Európa národov sa hýbe. Obhajujú sa tradičné kresťanské hodnoty, no zabúda sa na to, že láska k národu je jednou z nich. Preto národná myšlienka u nás živorí. Čo teraz? Som presvedčený, že v nadstranických, národne orientovaných združeniach, úniách či spolkoch je dosť s nadhľadom rozmýšľajúcich ľudí. Bolo by načase, aby sa prihlásili o slovo a pokúsili sa priviesť stranických vodcov k rozumnej deba-

te. Ak sa nič nezmení a našej mládeži sa bude ďalej tlačíť do hláv, že Svätopluk nebol kráľ, Ľudovít Štúr urobil chybu, keď kodifikoval slovenčinu, že Milan Rastislav Štefánik bol zarýty pragocentrista, že Andrej Hlinka bol neznašanlivý farár a že Slováci rozpútali druhú svetovú vojnu, zajtra môže byť neskoro... A pozajtra sa bude zopár našich vnukov stretávať v uličke za Věčkom a tajne zakladať ďalšiu Maticu.

SEBAOBRAHA

Akú podobu môže mať tzv. firemná kultúra, keď niekto zo Slovákov pracuje pre pobočku nadnárodnej spoločnosti, ktorá vyznáva sexuálnu korektnosť, ukazuje nasledujúci príbeh Petra, ktorý pracoval v Brne, ale už nepracuje. Agendu LGBT, teda presadzovanie záujmov rôznych sexuálnych skupín, pocítil v pracovnom prostredí na vlastnej koži. Príbeh zverejnil na web stránke, ktorá chráni jeho priezvisko.

Firemná „kultúra“

Nedávno som sa zapojil do firemnej mailovej komunikácie. Jeden z kolegov vyjadril radosť, že naša firma sa okrem iného pridala k LGBT kampani a podporila ju. Napísal k tomu aj niekoľko poznámok vysvetľujúcich, prečo to bolo dobré rozhodnutie. Prečítal som si niekoľko príspevkov, ktoré obsahovali chválospevy na LGBT, a zdalo sa mi, že by bolo dobré prispieť aj opačným názorom, ktorý by poukázal na odvrátenú stránku LGBT. Stručne som opísal, kde končí spoločnosť, ktorá sa bude riadiť agendou LGBT. Na reakciu jedného z kolegov som len dodal príklad z vtedajšieho pražského pochodu Gay Pride, kde prišli za svoje akože „práva pochodovať“ aj ľudia s pedofilnou úchyľkou.

Hneď na druhý deň sa mi ozval šéf, že sa chce so mnou rozprávať. Ani mi nenapadlo, že by to mohlo mať nejaký súvis s mojím, pre mňa nevinným mailom. Takmer mi padla sánka, keď som sa dozvedel, že dôvodom stretnutia je práve to. Posolstvo od šéfa bolo, že som zaútočil svojim názorom na všetky sexuálne menšiny a že som homofób. Že mojím správaním, resp. názorom som nekompatibilný s firemnou kultúrou a že vraj nikto z mojich kolegov už nechce so mnou pracovať. Lenže kolegovia boli šokovaní zo šéfa. Nechápal rezolútnosť postoja vedenia pobočky. Brali môj mail ako názor, s ktorým sa dá alebo nedá súhlasiť, o ktorom sa dá viesť diskusia.

V maile som napísal, že myšlienkový spor s LGBT je v podstate kultúrnou vojnou a v stávke je podoba, resp. existencia civilizácie, ako ju teraz poznáme. Popritom som zdôraznil dôležitosť podpory a ochrany tradičnej rodiny a ochrany manželstva. Je to zvláštne, ale tieto samozrejme veci vedeli ľudia, s ktorými som sa rozprával, priviesť k pohrdaniu a posmechu. Ja som nikoho nežiadal, aby so mnou súhlasil. Zdalo sa mi, že len prezentujem svoj názor, s ktorým sa dá nanajvýš nesúhlasiť.

Čo ma úplne dostalo, bolo, keď mi šéf do očí povedal, že už nechce, aby som v ich spoločnosti pracoval. Vytiahol na stôl papier s dohodou o ukončení pracovného pomeru. Ponuka znela – stačí podpísať dohodu a do konca roka nemusím pracovať, pričom mi pôjde plat, ako keby som tam bol. Chvilu som váhal, čo urobiť. Vedel som, že sa nikomu nechcem vtierať a pracovať niekde, kde viete, že nie ste vítaní. Navyše, nebol som odkázaný pracovať práve v tej firme.

Predbežne som s dohodou súhlasil s tým, že podrobnosti dokumentu musím prekonzultovať s právnikom. V mojej situácii by som skôr či neskôr z Českej republiky odišiel a išiel si hľadať prácu na Slovensko. Právne neexistoval nijaký dôvod, aby ma mohli vyhodiť. Bolo zaujímavé, že v dohode bol paragraf, ktorý mi prikazoval mlčať o tom, čo sa stalo. V ten večer som zaspával v podstate už ako nezamestnaný a navyše aj s prívlastkom homofób...

Robert LANDIS

Predseda Klubu vojenských výsadkárov v Bratislave Ľubomír DUBEŇ

Rozvíjajú národné tradície výsadkárov

Zhovárал sa (mrs) – Ilustračné foto: archiv (Ib)

Oblasťný Klub vojenských výsadkárov v Bratislave sa sformoval koncom roka 1994 s cieľom podchytiť bývalých vojenských špecialistov s touto odbornosťou, vytvárať podmienky na zachovanie a upevňovanie ich spolupatričnosti a priateľstva, charakterizovaného osobitosťou výsadkovej služby a výraznou hrdosťou na príslušnosť k výsadkovým jednotkám. Už druhé volebné obdobie stojí na čele tohto záujmového združenia Ing. Ľubomír DUBEŇ, niekdajší príslušník výsadkového útvaru v Prostějove, kde absolvoval takmer sedemdesiat vojenských zoskokov padákom, potom riadiaci pracovník v ekonomike armády, neskôr NBS a člen Rady pre vysielanie a retransmisíu.

• Našich čitateľov bude určite zaujímať charakteristika vášho klubu, aká je to organizácia, koho združuje, aké má ciele a aktivity?

Oblasťný Klub vojenských výsadkárov SR Bratislava si v tomto roku pripomene dvadsiate výročie vzniku. Združuje bývalých výsadkárov (dôstojníkov aj vojakov), športových parašutistov a sympatizantov. Má okolo stotridsať členov. Príslušnosť ku klubu charakterizuje klubová uniforma a červená bareta. V našich radoch sú aj bývalí reprezentanti a reprezentantky Č-SR a SR, majstri športu a zaslúžilí majstri športu. Podobné kluby sú aj v Žiline, Trenčíne, Banskej Bystrici, Prešove, Martine, Trnave a Šumiaci. Celoslovenské predsedníctvo sídli v Žiline v mieste 5. pluku špeciálneho určenia. Naším cieľom je rozvíjať národné tradície výsadkových jednotiek, hrdosť na výsadkovú službu a popularizovať parašutizmus na verejnosti.

Zúčastňujeme sa na športových aktivitách branného charakteru (strelby, zoskoky padákom). Na zoskokoch sa zúčastňujú aj naši veteráni vo veku sedemdesiat až osemdesiat rokov. Podieľame sa aj na spoločensko-politických akciách a pietnych aktoch ako Deň víťazstva, SNP, gen. M. R. Štefánik, Štefan Banič, Anthropoid a ďalšie. Pravidelne každý mesiac sa schádzame na členských schôdzkach v Posádkovom dome Armády SR v Bratislave na Dulovom námestí. Štvrťročne vydávame klubový časopis Červené barety, venovaný našim aktivitám, histórii výsadkových vojsk, histórii parašutizmu a významným osobnostiam z tejto oblasti.

• Zaiste spolupracujete s podobnými organizáciami v SR i v zahraničí.

Úzko spolupracujeme s ostatnými oblastnými klubmi vojenských výsadkárov na akciách, ako sú Memoriami Jozefa Gabčíka, výstup na Slemä, Michalský deň a ďalšie. Uzavreli sme

Červené barety

Dohodu o spolupráci so Zväzom vojakov SR Bratislava. Zúčastňujeme sa na pietnych aktoch na Slavíne, v Deň červených makov. Na našich akciách sa zúčastňujú aj kolegovia z partnerských klubov výsadkových veteránov z ČR (napr. Prostějov, Brno, Olomouc, Zlín, Holešov, Praha, Liberec, Chrudim a J. Hradec). Významnú pomoc a podporu dostávame z Vyššieho územného celku Trnava. Už dlhší čas koordinujeme našu spoluúčasť na pietnych aktoch so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov, napríklad pri výročiach SNP, bojov o Duklu a na iných pietnych miestach. Na podujatiach spoluorganizovaných Maticou slovenskou, ako je výročie úmrtia (narodenia) gen. M. R. Štefánika v Ivanke pri Dunaji, na Bradle a v Košariskách máme už pravidelne svoje zastúpenie. Novinkou je aj spolupráca s Úniou vojnových veteránov, povedzme pri konferenciách a streľbách. V minulosti sme privítali delegáciu partnerskej organizácie vojenských výsadkárov z Veľkej Británie.

• Aké aktivity ste pripravili k dvadsiatemu výročiu založenia klubu?

Oslavy dvadsiateho výročia založenia Oblasťného Klubu vojenských výsadkárov SR Bratislava sú spojené aj s oslavami dvadsiateho výročia založenia o. z. Klubu vojenských výsadkárov SR, ktoré sa uskutočnia 22. augusta 2014 v Žiline. K výročiu sme vydali limitovaný odznak triednosti vojenského výsadkára a pamätnú medailu stého výročia udelenia patentu Štefanovi Baničovi. Náš klub sa rozhodol osláviť výročie svojho založenia zorganizovaním osláv stého výročia udelenia US patentu vynálezcu padáka Štefanovi Baničovi v Smoleniciach 16. augusta 2014 spolu s obcou Smolenice a s podporou VÚC Trnava.

• Priblížite aspoň niektoré úspešné podujatia s vašimi partnermi trebárs z ČR.

Veľký ohlas majú pravidelné stretnutia slovenských a českých vý-

sadkových veteránov. Prvé stretnutie sa uskutočnilo v Prostějove na vojenskej výcvikovej základni Hamry v roku 1995, na ktorom sa zúčastnilo päť generálov – bývalých príslušníkov 22. výsadkovej brigády. Ďalšie významné stretnutie sa konalo k päťdesiatemu výročiu SNP a udeleniu čestného názvu žilinskému výsadkovému pluku Žilinský pluk Jozefa Gabčíka v roku 1994. Pri príležitosti päťdesiateho výročia príchodu výsadkárov do Prešova sa stretli v Prešove členovia slovenských a českých klubov v roku 1997. V roku 2002 pri príležitosti deväťdesiateho výročia narodenia Jozefa Gabčíka a šesťdesiateho výročia atentátu na Heydricha bolo ďalšie špeciálneho určenia v Žiline, kde bol aj odhalený pomník Jozefovi Gabčíkovi. V roku 2004 sa uskutočnilo stretnutie v Žiline pri príležitosti šesťdesiateho výročia SNP a desiateho výročia vzniku Klubu vojenských výsadkárov SR spojené s vojensko-historickým seminárom Vojenski výsadkári na Slovensku 1942 – 2004.

Stretnutie 2010 v Prostějove-Hamroch absolvovalo viac ako trisťpäťdesiat členov klubov zo Slovenskej republiky a z Českej republiky. Stretnutie 2012 v Žiline sa uskutočnilo k stému výročiu narodenia veliteľa výsadku Anthropoid Jozefa Gabčíka a k sedemdesiatemu výročiu smrti Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša po atentáte na Heydricha. Stretnutie malo rekordnú účasť takmer štyristo výsadkárov veteránov.

• Čo by ste povedali na marginu spolupráce s obcou Smolenice?

Začiatky spolupráce medzi oblastným klubom vojenských výsadkárov SR Bratislava a obcou Smolenice sa viažu k 9. júnu 2006, keď tu bol slávnostne odhalený pomník vynálezcu padáka Štefanovi Baničovi. Rokovania a prípravy sa viedli vyše tri roky. Pomník je postavený v Smoleniciach pred kultúrnym domom – bývalou školou, ktorú navštevoval aj Štefan Banič. Pravidlom sa stala aj účasť členov KVV SR Bratislava na oslavách narodenia a úmrtia Š. Baniča v tejto obci. Pri týchto príležitostiach pred a v čase konania vedíme aj rokovania s predstaviteľmi obce. V súčasnosti s obcou Smolenice sme v roku 2009 zorganizovali piaty ročník Memoriamu zakladateľov výsadkového vojska a vynálezcu padáka Štefanovi Baničovi. Ďalší ročník tohto memoriamu nás čaká v roku 2015 a predpokladáme ho uskutočniť zase v Smoleniciach.

Ferdinand bol nádejou pre Slovákov

Drahošlav MACHALA

V tejto rubrike som dávno-dávno upozorňoval na to, ako by si Slováci mali pripomenúť sté výročie prvej svetovej vojny. Závažnou udalosťou predtým bola 28. júna 1914 tragická smrť následníka trónu Františka Ferdinanda.

Videl som, ako si túto udalosť pripomínajú v susednom Česku. Kardinál Duka mal zádušnú omšu za Františka Ferdinanda na Konoopišti. A čo naša – slovenská cirkevná vrchnosť? O to viac ma ako človeka, ktorý napísal diplomovú prácu o novinárovi a politikovi Milanovi Hodžovi, mrzí, že na Slovensku opäť zavládla známa hluchota a mlknota. Okrem Hodžových dní a kladenia vencov v Sučanoch nič nepripomínalo to, že naši dedovia mreli za Rakúsko-Uhorsko. Ešte viac ma prekvapilo, ako povrchné sa protislovenské médiá a slovenskí presstitúti zmieňovali o následníkovi trónu Františkovi Ferdinandovi, ktorý bol pre Slovensko a Slovákov pred prvou svetovou vojnou veľkou nádejou. V knihe profesora Róberta Letza Slovenské dejiny IV. (1914 – 1938) sa píše: „S fe-

deralizačnými plánmi sympatizoval i následník trónu František Ferdinand, ktorý sa dvadsať rokov zaoberal myšlienkou prebudovania monarchie. Najprv ju chcel prebudovať na federáciu korunných krajín, neskôr na trialistický rakúsko-uhorsko-juhoslovanský štát. ... Do belvedérskej dielne nazvanej podľa zámku Belveder patrili Slovák Milan Hodža, Rumuni Július Maniu, Ale-

O ČOM JE REČ

xandru Vai-da-Voievod, Chorváti Pavao Rauch, Ivan Frank a Marek Bombelles, Rakúšan Otakar Czernin, Leopold Chlimesky, Felix Oppenheimer. ... Na jednom stretnutí s Milanom Hodžom a so správcou mariánskeho pútnického miesta v rakúskom Mariázelli Rupkom Rehákom sa František Ferdinand 14. 3. 1913 vyjadril: „Osud Slovákov mi leží na srdci. Informujem sa o Vašom položení dopodrobna a trvám na tom, že Vámšu národu, ako aj všetkým národom Uhorska, treba poskytnúť všetky potrebné podmienky národnej existencie, lebo

Vy, a nie Maďari ste vlastne v prvom rade základom mocnej monarchie... I môj syn nosí slovenský kroj a dobre mu pristane...“ Zvláštne, že takéto dôležité detaily o vzťahu následníka Františka Ferdinanda k slovenskému národu sa málokedy alebo vôbec necitujú.

František Ferdinand, Rumun Aurel Popovici a bibliotekár Ríšskej rady Karol Renner videli najväčšiu prekážku v uskutočnení federalizačných plánov v maďarských vládnucich kruhoch, ktoré vychádzali zo základov dualizmu smerom k samostatnosti uhorského štátu. Maďari namiesto toho, aby vykonávali dostredivú prácu k národnostiam, ktoré v Uhorsku žili, sa večne zapodievali štátoprávnymi otázkami a šovinistickým štvánim proti Slovákom, Chorvátom, Rumunom a Nemcom. Je zvláštne, že nikto z takzvanej slovenskej slobodnej tlače nespomenul, že na hrobe zavraždeného následníka trónu Františka Ferdinanda a jeho manželky Žofie v kaplnke viedenského Burgu bol aj veniec od Slovákov a na ňom bolo napísané: „Strate-

nej nádeji – hlboko skormútení Slováci.“ Pýtam sa, načo sú nám takí historici, ako je trebárs Dušan Kováč, keď vo svojom vystúpení (nedávno v TA3) zamlčí práve takéto pre nás dôležité detaily. Európske dejiny si vykladá podľa vlastných čudných zásad, pritom je platený zo slovenských daní, ako je z nich platená Slovenská akadémia vied...

Chcem veriť, že sté výročie vypuknutia prvej svetovej vojny, ktoré si pripomenieme 28. júla, bude príležitosťou aj pre špičky slovenskej politiky, aby sa k tejto udalosti oficiálne vyjadrili. Osobitne pre Ministerstvo obrany SR! Veď počas prvej svetovej vojny sa vlastne sformovalo celé slovenské hnutie za oslobodenie zo žalára národov z Uhorska. Počas prvej svetovej vojny vznikli česko-slovenské légie, roky 1914 – 1948 sú spojené s úsilím veľkého Štefánika za oslobodenie Slovákov a za život v slobodnej republike. Ako je možné, že opakovane nevieme budovať nové a skutočne skvelé tradície demokratizmu, ktorých základy vznikali aj prostredníctvom legiónárov, ako boli Slováci Augustín Malár, Rudolf Gabriš, Rudolf Viest, Ferdinand Čatloš, Ivan Markovič a desiatky ďalších. Kedy chceme tieto osobnosti zapísať do vedomia mladej generácie, keď nie po tieto dni? Neúcta k predkom sa vždy vypomstí!

Nový minister hospodárstva chce na Slovensko čo najviac investícií Rezort hospodárstva bude akčnejší

Ivan BROŽÍK – Foto-zdroj: internet

Nový minister hospodárstva Pavol Pavlis si myslí, že ho čaká ťažké obdobie. Podľa vlastných slov by chcel znížiť administratívnu záťaž podnikateľov, sústrediť sa chce aj na energetickú bezpečnosť Slovenska. „Bol by som nerád, keby ohlásené investície skončili v Maďarsku alebo v Česku,“ povedal počas nástupu do svojej funkcie. Cieľom nového predstaveného Ministerstva hospodárstva SR Pavla Pavlisa (Smer-SD) v úrade budú zahraničné investície.

„Prioritne sa chcem sústrediť na zahraničné investície, aktívne chcem vstupovať do procesu vyhľadávania a získavania nových investorov,“ povedal po svojom vymenovaní do funkcie ministra hospodárstva v Prezidentskom paláci. „Z môjho pohľadu ma čaká trochu ťažké obdobie, čo sa týka znižovania administratívnej záťaže podnikateľov. Na aktuálnu situáciu sa musím sústrediť aj v prípade energetickej bezpečnosti Slovenska a čaká ma taktiež mnoho ďalších aktivít,“ predstavil svoje zámery. Zároveň však zdôraznil, že na funkciu ministra je pripravený, keďže na rezorte hospodárstva pôsobil ako štátny tajomník dva roky. V tej súvislosti je zaujímavý jeho nasledujúci výrok: „Myslím si, že za posledné štyri roky ministerstvo trochu stratilo zo svojej akčnosti,“ povedal Pavol Pavlis.

MINISTROVA AGENDA

„Nový minister hospodárstva Pavol Pavlis by mal svojimi reformami zlepšovať podnikateľské prostredie, napríklad znížením administratívnej záťaže.“ Povedal to generálny sekretár Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení Oto Nevický. „Na Slovensko by mal priniesť nové zahraničné investície, ktoré znížia nezamest-

nanosť a oživia trh práce. Samozrejme by sme privítali úzku spoluprácu rezortu hospodárstva so zamestnávateľmi,“ zdôraznil. Pre

Pavol PAVLIS

podnikanie by bolo podľa slov výkonného riaditeľa Podnikateľskej aliancie Slovenska Roberta Kičina prospešné, ak by nový minister hospodárstva koordinoval znižovanie administratívnej záťaže naprieč celou štátnou správou, aby spolupracoval s rezortmi financií, práce a spravodlivosti pri riešení kľúčových bariér podnikania, ktorými sú dane, odvody, pracovná regulácia a súdnictvo.

„Bolo by zároveň prospešné, aby posilňoval nezávislosť regu-

lačných orgánov, najmä v energetike. V oblasti poskytovania investičných stimulov by bolo užitočné zaviesť taký hodnotiaci model, aby bolo možné objektívnejšie porovnávať podporené investície,“ prízvukoval Robert Kičina. V sektore energetiky, ktorá taktiež patrí do pôsobnosti rezortu hospodárstva, patrí medzi hlavné výzvy nového ministra hospodárstva SR, podľa slov analytika Jozefa Baidu, dokončenie tretieho a štvrtého bloku v jadrovej elektrárni Mochovce, ako aj poskytnutie viac informácií o ropovodnom projekte Bratislava Schwechat Pipeline.

PAVLISOVA VIZITKA

Nový minister je členom strany Smer-SD. Narodil sa 12. januára 1961 v Bratislave. Vyštudoval Slovenskú vysokú školu technickú v Bratislave, odbor Automatizované systémy riadenia technologických procesov na Strojníckej fakulte. Pracoval okrem iného vo Výskumnom ústave výpočtovej techniky a v podniku zahraničného obchodu. Od roku 2003 bol členom Dozornej rady Fondu národného majetku SR. Od roku 2006 bol poslancom parlamentu. Bez zaujímavosti nie je skutočnosť, že viac informácií či názorov, ktoré súvisia s novým ministrom hospodárstva, sa prakticky zohnať nedá.

Okrem oficiálnych správ z obdobia jeho vymenovania do funkcie ministra neexistuje nič, čo by ho prostredníctvom na internete zvyčajných sociálnych sietí alebo blogov či iných citácií charakterizovalo.

ZÁHADNÝ ČLÁNOK

V roku 2011 denník SME uverejnil článok o istom Pavlovi Pavlisovi, v ktorom sa okrem iného píše: „Poslanec Smeru Pavol Pavlis bol v konflikte záujmov, ktorý pred štátom nepriznal. V roku 2002 šéfoval spoločnosti Port Services, ktorá zažalovala Fond národného majetku o takmer pol miliardy korún. Fond ju vylúčil zo súťaže o akcie štátneho podniku Slovenské plavby a prístavy.“

Pavol Pavlis ako šéf firmy žalobu podpal. O dva týždne na to ho Smer listom predsedu Roberta Fica nominoval za člena Dozornej rady Fondu národného majetku. Pavol Pavlis v čestnom vyhlásení podpísal, že „nevykonáva žiadnu činnosť, ktorá by bola v rozpore so záujmami FNM.“

AKTUÁLNE ODKAZY

Nový minister hospodárstva sa chce popasovať s investíciami. V tejto súvislosti pripomenieme, že už v roku 1998 súčasný predseda Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory Peter Mihók povedal: „Bez vytvorenia motivačného prostredia pre podnikateľov a investorov a obnovy finančných tokov v slovenskom hospodárstve nie je možné ozdraviť ekonomiku Slovenska. Od toho možno odvodiť efektívne riešenie problémov ďalších rezortov (zdravotníctvo, školstvo a sociálna oblasť), ktoré sa v ostatných rokoch dostali do kritickej situácie.“ Ťažko sa dá pochopiť, že tento výrok nestratil nič na svojej aktuálnosti ani po šesťnástich rokoch.

nej na to, čo sa šušká po školstve,“ doplnil exminister školstva. Ten súčasný – Peter Pellegrini, by mal podľa neho riešiť veľké rozdiely v kvalite základných škôl, keď výrazne zaostávajú školy s vyšším počtom detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. „Treba presne zmerať, ktoré školy sú na tom oveľa lepšie, ktoré oveľa horšie a potom pomáhať tým slabším školám napríklad cez eurofondy, hoci vysielaním učiteľov na stáže z lepších škôl na slabšie školy,“ pripomenul Eugen Jurzyca.

BUDÍČEK V ODMEŇOVANÍ

Prebuďte sa na ministerstve, skúste vyžiť z tristošesťdesiat eur, odkazujú učiteľia s najnižšími príjmami. Bývalého štátneho tajomníka ministerstva financií Petra Pellegriniho (Smer-SD) vymenoval za ministra školstva prezident Andrej Kiska po tom, čo jeho predchodca Dušan Čaplovič podal po viac ako dvoch rokoch vo funkcii demisiu. Nový minister školstva po svojom vymenovaní vyhlásil, že chce z rezortu školstva spraviť modernú, flexibilnú a dynamickú organizáciu. Podľa vlastných slov sa bude snažiť, aby sa prijal taký rozpočet, ktorý by umožnil zvyšovanie plátov učiteľov v nasledujúcom roku. Podľa neho však nebude ľahké navrhovať sumu pre školstvo, a to pre dlhový brzd. „Predpokladám, že Peter Pellegrini vzhľadom na to, že odchádza z rezortu financií, veľmi dobre vie, kde sa nachádzame, aké sú možnosti,“ povedal o zvyšovaní peňazí pre školstvo minister financií Peter Kažimír pred mimoriadnym rokovaním vlády. Tiež pri tom upozornil na dlhový brzd. „Dal som najavo aj zástupcom odborov, že nie sme na arabskom trhu, to znamená, tá moja ponuka bola definitívna a vychádza z možnosti rozpočtu na budúci rok,“ vyhlásil Peter Kažimír. Dodal, že zodpovedá za stav verejných financií, a nie je pripravený maľovať na ružovo niečo, čo vyzerá úplne inak.

Minister Peter Pellegrini preberá neľahký balvan problémov Modernosť, flexibilita a dynamika

Ján ČERNÝ – Foto: zdroj: www.itapa.sk

„Päť percent je niečo, čo v podstate nič neznamená, je to len nejaká valorizácia – ako keby udržanie stavu. Skutočný posun sa začína od desať percent hore. To by naozaj pohlo vecami,“ hovorí Vladimír Crmoman zo Slovenskej komory učiteľov. Plat začínajúceho učiteľa by sa podľa neho mohol vyrovnávať aj tomu českému, ktorý je na úrovni osemsto eur. Štrajk môže zatvoriť školy. Došla nám trpezlivosť, tvrdia učiteľia.

Nový minister školstva Peter PELLEGRINI

A čas, keď sa tak môže stať, sa opäť – už po koľkýkrát – blíži. Komora učiteľov očakáva od nového ministra školstva, že do úradu nastúpi s víziou a konkrétnym pomenovaním problémov a nebude zostávajúce necelé dva roky len hľadať spôsob, ako školstvo posunie dopredu. „Verím, že s nami bude rokovať a pôjde do toho hlbšie, aby sa veci pripravili zmysluplne,“ povedal Vladimír Crmoman. Učiteľia volajú aj po tom, aby pre pedagóga zabezpečili pri práci so žiakmi s problémami pri učení asistentov a psychologov. Treba podľa nich zlepšiť aj vybavenie škôl. „Darmo prídu na nejakú školu tablety, keď tam majú tridsať rokov staré pomôcky,“ tvrdí za Slo-

venskú komoru učiteľov Vladimír Crmoman.

PODPORA ODBOROV

Aj školskí odborári volajú po zvýšení rozpočtu pre školstvo, vedu a výskum. „Naša predstava je taká, aby sa zvýšil podiel HDP do školstva, aby sme sa konečne už priblížili k úrovni vyspelých štátov EÚ, kde ten podiel je päť až šesť percent a u nás je to niekde na úrovni 3,5 percenta, teda veľmi málo,“ vyhlásil predseda Odborového združenia pracovníkov školstva a vedy na Slovensku Pavel Ondek. Odborári sa nevzdávajú myšlienky, že by vláda mala schváliť správu o stave školstva a systémových zmenách, ktorú nedoká-

zal vo vláde presadiť Pellegriniho predchodca Čaplovič. Správa sľubovala zvyšovanie peňazí do školstva každý rok o stotridsať miliónov eur počnúc rokom 2014. „Budeme to od ministra žiadať, uvidíme, čo nám povie,“ povedal Pavel Ondek. Školskí odborári trvajú aj na požiadavke, aby učiteľia základných a stredných škôl zarábali 1,2 až 1,6-násobku priemerného platu v národnom hospodárstve. Pri nepedagogických zamestnancoch by sa podľa nich mala tarifná tabuľka plátov začínať minimálnou mzdou a od toho by sa mali odvíjať ďalšie platové triedy.

PONUKA EUROFONDŮV

Bývalý minister školstva Eugen Jurzyca, ktorý bol na čele rezortu počas vlády Ivetky Radičovej, v prvom rade očakáva, že premiér vysvetlí, prečo došlo na poste ministra k výmene. „Aby bolo vidno, čo treba napraviť vo zvyšku volebného obdobia, či tam boli vôbec nejaké problémy a ktoré to boli. Pretože takto nemáme signál, o čo vlastne pôjde vo zvyšku volebného obdobia,“ myslí si Eugen Jurzyca. Od nového ministra očakáva, že zabezpečí viac informácií pre študentov, rodičov aj učiteľov. Napríklad, že sa vráti k zverejňovaniu nástupných plátov absolventov vysokých škôl. Podľa neho treba tiež rokovať v Bruseli o voľnejších predpisoch pre odmeňovanie učiteľov z eurofondov.

„Očakávam tiež, že sa bude pri rozhodnutiach viac spoliehať na tvrdé dáta a ich analýzy, a me-

POZNÁMKA

Liberáli majú pomerne jednoduché videnie sveta. Dokonca si akosi zjednodušili aj výklad samotného pojmu liberalizmus. Príkklad je jednoduchý. Liberál a v súčasnosti europoslanc Richard Sulík najnovšie tvrdí, že máme priveľa štátnych sviatkov a že to, že nepracujeme (ako stroje zrejme) nonstop, škodí našej ekonomike. Čo je však liberalizmus v hospodárskom zmysle?

Sviatky alebo nedele

Ide o skupinu teórií a ideí, ktoré presadzujú slobodu disponovať svojou pracovnou silou (na rozdiel od otroctva) a s plodmi svojej práce. Teda ak občanom vyhovuje, že existujú dni pracovného voľna, tak je to iba vyjadrením ich slobody disponovať svojou pracovnou silou. Na Slovensku je dokonca naruby obrátená aj povinnosť pracovať v nedeľu. U nás sa to prezentuje ako možnosť. Možnosť „zarobiť“ si prácou za pokladňami v hypermarketoch. Napríklad. Stavky matiek na Slovensku sa v nedeľu nevenujú svojim deťom, nepripravujú spoločný slávnostný obed, ale obsluhujú prevažne snobov alebo lahtikárov, ktorí si nevedia zvoliť iný sviatočný program ako bezduché prechádzky medzi regálmi spotrebného tovaru. Napokon, v dobre fungujúcej rodine sa vždy všetko dá nakúpiť tak, aby voľný čas, v ktorom sú jej členovia spolu (alebo by mohli byť), mohli venovať sebe, teda rodine. Nie je to nijaký zázrak. Funguje to hneď napríklad v susednom Rakúsku. Tam počas vikendov a sviatkov predávajú prakticky iba benzínové pumpy. Žeby boli Rakúšania nejako diskriminovaní, sa zrejme tvrdiť nedá. Zaujímavý prístup zvolili vo Francúzsku. Tam je tiež problém s vikendovým a so sviatočným predajom a vyriešili ho jednoducho. Ak nejaký podnikateľ chce mať otvorenú predajňu alebo svoj podnik, nech ho otvorí, ale služby v ňom počas týchto dní poskytuje on osobne, a nie jeho zamestnanec na majiteľov rozkaz. Povedzme také obľúbené a denne čerstvé bagety z malých pekárni už zase budú k dispozícii, ale budú ich počas sobôt a nedeľ musieť predávať samotní majitelia týchto pekární. Ak chcú mať otvorené. Napokon, je tu aj ústavný rozpor. Určite v súvislosti s hneď viacerými právami občanov. Keď si však vezmeme čo i len slobodu vierovyznania, ktorú nám ústava zaručuje, ako je potom možné, že kresťania katolíci, ktorí by na základe ich viery mali nedeľu svätú, musia nastúpiť do práce? Alebo v judaizme má výsadné postavenie sobota. Ak podľa niektorých „ekonómov“ zákaz práce v sobotu a v nedeľu škodí ekonomike, ak naozaj ohrozujeme štátny rozpočet tým, že nechceme blúdiť po obrovských halách mamou, potom nech začnú radšej uvažovať o zvýšení minimálnej mzdy. Pretože zvýšením kúpnej sily ľudí sa zvyšujú aj príjmy rozpočtu. Lenže – to by zas nevyhovovalo „liberálnym“ podnikateľom.

(ib)

M. KOTLEBA: Extrémom je ochrana porušovateľov, nie vlastenectvo Nech na Slovensku zvíťazí zdravý rozum

Ak si na Slovensku niekto verejne spomenul na výročie prvej Slovenskej republiky, tak to boli určite kotlebovci. Ibaže oficiálna moc a väčšinové médiá paradoxne neboli nikdy zhovievavé k pripomínaniu si histórie, ktorú marxistická historiografia zaznávala, ba až odsudzovala. Nielenže neposkytovala priestor na verejnú diskusiu o týchto otázkach, ale odvážlivcov dodnes ostrakizuje, ba aj trestne stíha. Marián Kotleba (1977) ukončil dve vysoké školy, dvanásť rokov pracoval na banskobystričskom športovom gymnáziu, ale pre svoje politické názory musel zo školy odísť. Čelil trinástim obvineniam z trestných činov, všetky boli zastavené ako neodôvodnené. Vo voľbách do VÚC v roku 2013 kandidoval na post predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) aj za jeho poslanca. V súčasnosti šéfuje štyridsaťdeväťčlennému poslaneckému zboru, v ktorom má najsilnejšie zastúpenie Smer-SD. Je volebným lídrom politickej strany Ľudová strana Naše Slovensko.

Eva ZELENAYOVÁ – Foto: Ladislav LESAY

• **Politici a médiá vás považujú za pravicového extrémistu. Ako by ste sa charakterizovali vy?**

Ja by som sám seba hodnotil ako národne citiaceho človeka. To, že predstavitelia súčasného systému a poplatných protislovenských médií ma označujú za extrémistu alebo ešte nejako inak, vnímam ako prejav toho, že robím niečo, čo im prekáža. Ja robím na prospech slušných ľudí. Byť extrémistom v časoch, keď normálni sú tí, ktorí rozkrádajú štát, zbadačujú ľud, likvidujú tradičné hodnoty, tak v tom nevidím nič zlé. Skôr si myslím, že je to prejav ich strachu z toho, že sa niekto odváži proti nim bojovať. Preto všetky tieto označenia.

• **Médiá vás dlhodobo sledujú, ale až teraz, keď pôsobiť vo funkcii predsedu Banskobystrického vyššieho územného celku, vás vnímajú ako politika. Aké boli vaše prvé kroky v politike?**

Už jedenásť rokov sa so svojimi spolupracovníkmi usilujem ľudom otvárať oči. Čiže zvolenie do funkcie vnímam ako prirodzený postup v našej práci. Pokračujeme v tom, čo sme v roku 2003 začali. V práci pre ľudí, za to, aby konečne na Slovensku zvíťazil zdravý rozum. Aby zákony platili pre všetkých rovnako. Moje zvolenie do funkcie predsedu BBSK nevnímam tak, že som sa zrazu stal politikom alebo že by som sa ako človek zmenil. To určite nie. Stále sa na problémy spoločnosti pozerám optikou normálneho človeka žijúceho z päťsto piatich eur v hrubom, čo bol môj plat na gymnáziu ku dňu, keď ma z neho za moje názory vyhodili.

• **Celkom zreteľne a bez okolkov sa prejavujete ako slovenský vlastenec. Môže sa dnešný mladý človek stať vlastencom?**

Práve v súčasnosti by sa mladí ľudia nieže mohli, ale mali stať vlastencami. Uvedomenie si svojich koreňov, odkiaľ pochádzam a kde žijem, je v dnešnej dobe nevyhnutné na to, aby sme ako národ a štát prežili. Dnes veľmi jasne vidíme, čo sa deje v Ukrajine. A toto nešťastie je v podstate výsledkom toho, ako nadnárodné médiá dokázali oklamať najmä mládež. Aj v našich základných či stredných školách absentuje výchova k vlastenectvu. Učiteľia namiesto toho, aby viedli študentov k úcte k Bohu a láske k vlasti, slovenskému národu a Slovensku, snažia sa im vtíkať do hláv kozmopolitné a multikultúrne záležitosti, ktoré sú nám vnucované zvonku. Toto vidím ako zásadný problém a ja sa pokúsim, aspoň na úrovni nášho kraja, urobiť všetko, čo bude v mojich silách, aby sme tento trend zvrátili.

• **Z čoho prameni váš uvedomelý a vrúcny vzťah k národu?**

Nepokladám sa za nejakého výnimočného vlastenca. Rozdiel medzi mnou a mojimi vrstovníkmi je možno v tom, že nikdy som nevidel dôvod, prečo by som sa mal báť prejaviť nahlas svoj vlast-

ný názor. Prečo by som sa mal báť povedať, keď sa mi niečo nepáči, a dokonca nielen o tom hovoriť, ale sa za to aj postaviť. Ľudia si možno pamätajú, ako sme sa v roku 2009 v Šarišských Michaľanoch postavili za obeť cigánskeho teroru, ktorým štát nijako nepomohol. Takisto sme sa postavili proti odstráneniu dvojkríža zo sochy kráľa Svätopluka v Bratislave. S našimi priateľmi sme sa viackrát, naposledy v júni 2014, postavili proti pochodu sexuálnych deviantov v Bratislave. Mnohokrát sme za tieto naše názory preliali vlastnú krv, ale neustúpili sme. Nikdy nebudeme ustupovať, keď pôjde o zásadné otázky národných a kresťanských hodnôt. Stále je to však málo oproti tomu, čo dokázali veľikáni národa Andrej Hlinka alebo Jozef Tiso. To, čo robím ja, mal by robiť každý jeden Slovak, a potom by sme sa ako národ a štát ocitli úplne inde.

• **Pred piatimi rokmi, pri príležitosti sedemdesiateho výročia vzniku prvej Slovenskej re-**

publiky, ste si zaumienili vyskúšať demokraciu v praxi. Pred prezidentským palácom ste zakričali: „Na stráž!“ Ocitli ste sa v rukách polície a za tento skutok ste čelili trestnému stíhaniu. Nebolo jediné, všetky však boli zastavené. Ako to vnímate?

Čo sa týka trestných stíhaní, polícia ma stíhala za moje národné aktivity, za môj názor asi trinásťkrát. Ani jedna vec sa neskončila odsúdením. Samotný štát trinásťkrát potvrdil, že som nič nespáchal. Tieto štátne aktivity jednoznačne vnímam ako pokus systému ma zastrašiť, zastaviť. Lebo to nebolo len trestné stíhanie, ale i problémy v práci. Po šiestich rokoch vyučovania na gymnáziu ma preradili za správcu siete a po ďalších šiestich rokoch ma zo školy vyhodili. Zjavne sa mocným tohto štátu nepáči, keď niekto hovorí inú pravdu než tú ich.

• **Na internetovej stránke ĽS Naše Slovensko svieta heslo: Odvahou proti systému. Čo máte proti systému?**

Žiaľ, súčasný spoločenský systém je chorý. Systém je dnes likvidačný pre všetkých normálnych slušných ľudí. Sociálny systém, ktorý je podsystemom celku, slúži iba na to, aby pracujúcim bral a parazitom a zlodejom dával. Preto sa usilujeme robiť všetko pre to, aby sme ho zmenili. Lebo nie je predsa možné, aby sa človek, ktorý celý život poctivo robí, platí dane a odvody, nakoniec bál, či vôbec bude na jeho dôchodok. A na druhej strane parazitom, ktorí nikdy do pokladne štátu neodviedli ani korunu, bude štát vždy garantovať vyplatenie ich sociálnych dávok. To je úplný nezmysel. A ak toto zabezpečenie pracujúcich ľudí považujeme za alfu a omegu funkčného, spravodlivého štátu, tak dnes žijeme v štáte nefunkčnom a nespravodlivom. To je jedna z vecí, ktorú chceme zmeniť. Pracujúci človek musí cítiť, že štát je tu pre neho, a nie že štát ho bude iba šikanovať, pokutovať, pozeráť, kde čo poruší. A na druhej strane obrovskú skupinu parazitov a potom aj menšiu skupinu zlodejov v bielych golieroch bude zvýhodňovať a doslova dotovať za peniaze ostatných.

• **Charakteristickou črtou vašej politiky je konzervativizmus. Privítali ste odvolanie bývalého liberálneho arcibiskupa Róberta Bezáka z úradu, máte odpor proti pochodom sexuálnych extrémistov, ste za tradičnú rodinu. Sú to vaše zásadné postoje?**

Myslím si, že ľudia, ktorí trochu sledujú moju činnosť alebo činnosť našej strany, vedia, že nie sú to len reči, ktoré v tomto duchu vieme, ale sú za nami aj skutky. Kresťanský a národný pilier sú základmi našej politiky, z ktorých nikdy neustúpime. Keby sme sa raz niečoho vzdali, už by to nikdy nemohlo byť také, aké by to malo byť. To, že sa dnes národ odkláňa od Boha a že zabúda aj na svoje národné tradície, je vlastne to, čo chcú všetci tí, ktorí chcú zničiť národné štáty. Áno, sú to zásadné piliere našich hodnôt, našich názorov.

• **Na Slovensku je dlhodobo zneužívaný pojem slušní ľudia. Aj vaša strana má heslo: Za práva slušných ľudí. Čo tým mienite?**

Ľudová strana Naše Slovensko má heslo v znení Za slušný život pre slušných ľudí. Ako prví sme do politického života zaviedli pojem slušní ľudia ako protiváhu cigánskym alebo iným extrémistom. Teda ak niekto naozaj pracuje, stará sa o svoje deti, je plnohodnotným slušným občanom tohto štátu, tak musí cítiť, že štát je tu pre neho, že mu pomáha. Z vlastnej skúsenosti viem, že štát dnes aj za moje dane chráni cigánskych extrémistov, ktorí si stavajú svoje chatrče na ukradnutých cudzích pozemkoch. A keď ja ako spoludávateľ týchto pozemkov chcem prísť spraviť poriadok, tak opäť štát za moje dane a dane ďalších slušných ľudí zaplatí dvesto-tristo policajtov s transportérom, helikoptérou, ktorí zasiahnu proti mne ako majiteľovi pozemku. Čiže dnes štát za peniaze slušných ľudí chráni tých, ktorí porušujú zákon. Tento stav je už neznesiteľný, a preto ho chceme zmeniť.

• **Výraz cigánsky extrémizmus je termín, ktorý ste zaviedli do politiky vy. Prečo?**

Áno, bolo to potrebné, ba priam nevyhnutné, aby si verejnosť konečne uvedomila, čo znamená extrémizmus. Čiže ním politika národnostných záujmov alebo model správania sa ľudí, ktorí odmietajú rešpektovať prijaté spoločenské normy. Ak ste ešte celkom nedávno kritizovali správanie sa niektorých Cigánov, boli ste hneď

označení za rasistu. Preto sme zavedením termínu cigánsky extrémizmus dokázali, že oprávnená kritika v nijakom prípade nemôže byť pokladaná za rasizmus.

• **Ako sa vám darí zamestnávať dlhodobo nezamestnaných?**

Treba povedať, že to nie sú len Cigáni. V Banskobystrickom kraji sme urobili konkrétne kroky a doteraz sme dali prácu takmer sedemdesiatim ľuďom. Ponúkame prácu tým, ktorí pracovať chcú, vážia si ju a ktorí chápu, že je lepšie pracovať aj za minimálnu mzdu, ako sedieť pred televízorom s pohárikom v ruke a ničť svoju rodinu. Jednoznačne týmto smerom sa bude musieť uberať reforma sociálneho systému.

• **Ste spokojný s tým, ako sa vám darí vo funkcii predsedu BBSK?**

Napriek postojom niektorých poslancov môžem povedať, že sa nám pomaličky darí naplňať naše predvolebné sľuby. Za všetky spomeniem vytvorenie pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných ľudí a zefektívnenie činnosti Úradu BBSK aj Regionálnej správy ciest. V poslednom čase sa venujeme zvýšeniu bezpečnosti obyvateľov Hrehronia, sužovaných cigánskymi lúpežníkmi. A keby poslancom viac záležalo na ľuďoch ako na boji proti mne ako predsedovi kraja, tak by sa s tých dobrých vecí dalo spraviť ešte oveľa viac.

• **Necítite sa sám proti všetkým?**

Proti všetkým nie. Cítim sa byť síce sám vojak v poli, ale vojak, ktorý má za sebou normálnych ľudí už zúfalo volajúcich po zmene. Musíme riešiť problémy, ktoré trápia ľudí, a nie záujmy súkromných firiem a predstaviteľov lobistických skupín.

• **Čo si myslíte o tom, že RTVS vás nepustila do diskusnej relácie v predvolebnej kampani do eurovoľieb?**

Jednoznačne to vnímam ako účelové riešenie, ako strach predstaviteľov ostatných politických strán konfrontovať sa v priamom prenose. V rozhlase som mal byť s lídrom kandidátky Smeru a v televízii s lídrom kandidátky strany Nova. Zrejme po diskusii s pánom Maňkom pred voľbami do samosprávnych krajov ich prešla chuť so mnou debatovať. Pritom nás však neustále znevažujú, že sme len hlúpi skinhedi, že nemáme argumenty ani program. Dúfam a verím, že ľuďom sa už čoskoro oči úplne otvoria.

• **Ako posudzujete stav demokracie na Slovensku?**

Povedal by som, že u nás platí diktát demokracie podľa tej-ktorej vládnej strany. Ale videli sme, že poctivou každodennou zodpovednou prácou sa dá určitá zmena dosiahnuť. Takže pokúsime sa národnú obrodu spustiť na úrovni samosprávneho kraja a uvidíme, čo sa nám podarí v najbližších parlamentných voľbách. Každé voľby sú príležitosť pre ľudí, aby hlasovali za zmenu. Aby ukázali, že majú toho všetkého dosť. Predsa nemôžu ľudia, ktorí žijú z tristo eur mesačne reprezentovať politici, ktorí tých tristo eur minú iba na kávu. Kým sa budú volení zástupcovia vysmievať ľuďom, tak sa o nejakej demokracii nemôžeme ani rozprávať.

• **Aké by malo byť Slovensko podľa vašich predstáv?**

Myslím si, že predstavy o Slovensku najlepšie zhrnul a vystihol otec národa Andrej Hlinka, ktorý povedal, že Slovensko by malo byť slovenské, kresťanské a biele. K tomu niet čo dodať.

Ústavu prijali poslanci slovenského snemu na zasadnutí jednohlasne

Pamätný deň 21. júla 1939

Martin LACKO – Foto: archív SNN

V októbri minulého roku bolo sedemdesiatpäť rokov, čo Slovensko získalo autonómiu v rámci Č-SR. Tá značila nielen uznanie slovenského národa zo strany pražského režimu, ale aj vznik prvej slovenskej vlády a po voľbách z 18. decembra 1938 i prvého zákonodarného orgánu – Snemu Slovenskej krajiny. Pri vyhlásení Slovenského štátu 14. marca 1939 tak malo Slovensko už položené základy pre svoj štátprávny život. Završením budovania štátu po legislatívnej stránke bola ústava.

Otváracie zasadnutie Snemu Slovenskej krajiny v januári 1939.

Ústavu prijali poslanci snemu na zasadnutí 21. júla 1939 jednohlasne (ústavný zákon č. 185/1939). Konalo sa v Župnom dome na vtedajšom námestí 14. marca (dnes Župné námestie), teda na rovnakom mieste, kde bola vyhlásená štátna samostatnosť. Vypracovaná bola neobyčajne rýchlo, v priebehu štyroch mesiacov, za čím možno vidieť snahu slovenskej reprezentácie o dokonštituovanie všetkých atribútov štátnosti, no tiež silné tradície z prvej Č-SR. Rozsah ústavy bol na dnešné pomery skromný. Pozostávala z asi dvetisícpäťsto slov na dvadsaťšiestich stranách. (Pre zaujímavosť, druhá ústava z roku 1992 mala asi štvornásobný rozsah, a tzv. ústava EÚ potrebovala takmer päťsto husto popísaných strán...)

■ TVORCA A AUTOR

Jej hlavným tvorcom bol podpredseda snemu Karol Mederly (1887 – 1949). Rodák z Ružomberka – a istý čas aj jeho mešťanosta. Bol známy ako dlhoročný národný pracovník, funkcionár HSLS, poslanec, resp. senátor Národného zhromaždenia, a najmä špičkový právnik. Neskôr sa stal nositeľom vysokého pápežského vyznamenania Rádu sv. Gregora. Povojnový čs. Národný súd ho za jeho celoživotnú činnosť „vyznamenal“ šesťročným žalárom. Ústava kodifikovala republikánske zriadenie na čele s prezidentom i základné črty politického systému Slovenského štátu, ktorého názov zmenila na Slovenskú republiku. Preambula vyhlásila SR za národný štát Slovákov. Politický život sa mal budovať na troch tradičných princípoch slovenskej politiky: kresťanskom, národnom a sociálnom.

Najvyšším zákonodarným orgánom bol Snem SR. Malo ho tvoriť osemdesiat poslancov, v skutočnosti (v dôsledku okupácie južného Slovenska) mal iba šesťdesiattri poslancov. Do jeho kompetencie patrila voľba prezidenta, uznanie sa o zákonoch a rozpočte štátu a udeľovanie súhlasu s medzinárodnými zmluvami. Návrhy zákonov mohli okrem poslancov podávať aj vláda a Štátna rada.

Výrazné postavenie mal podľa ústavy prezident. Okrem zastupovania štátu navonok mohol vyhlásiť stav

brannej pohotovosti, so súhlasom snemu vyhlásiť vojnu, vracat' zákony, ale aj zvolat', či rozpustiť snem. Ústava výslovne definovala, že prezident za výkon svojej funkcie „nie je zodpovedný“ a trestne stíhať ho mohla iba Štátna rada na obžalobu snemu a iba pre vlastizradu.

Ako sa čoskoro ukázalo, v každodennom politickom živote mala najväčšie slovo vláda. Podľa ústavy jej príslúchala všetka moc, ktorú ústava (či zákony) nevyhradila prezidentovi a Štátnej rade. V mimoriadnych prípadoch dokonca ústava povolila vláde prijímať „nariadenia s mocou zákona“.

Špecifikom oproti prvej Č-SR bolo zriadenie Štátnej rady, poradného a kontrolného orgánu, čo bol prvok inšpirovaný mussoliniovým Talianskom. Štátna rada mala podľa ústavy právomoc nielen podávať návrhy zákonov, ale aj trestne stíhať ministrov, premiéra i prezidenta. Podobne novátorským bol pokus o realizáciu stavovského zriadenia. Namiesto politických strán mali byť občania povinne organizovaní do šiestich stavov (poľnohospodárstva, priemyslu, obchodu a živnosti, peňažníctva a poisťovníctva, slobodných povolání, verejných zamestnancov), ktoré sa mali starať o ekonomicko-sociálne záujmy svojich členov. Stavovské zriadenie sa však nikdy plne ne realizovalo.

■ KONTEXT

Dôležitý bol i medzinárodný kontext. Ústava vznikala v situácii, ktorá sa vyznačovala odbúraním zvyškov parlamentnej demokracie v Európe. Podobne ako dnes vládne stereotyp o trvalosti, ba akési nadradenosti parlamentnej demokracie ostatným formám politických systémov, vládol v roku 1939 presne opačný názor: o slabosti, ba skorumpovanosti parlamentnej demokracie a o autoritatívnych systémoch ako najvhodnejšom politickom modeli. Tieto dobové predstavy spolu s „dohľadom“ Nemecka, ktoré začalo už za petržalským mostom, sa nemohli neprejavíť aj v SR.

Z tohto pohľadu je do istej miery pozoruhodné, že ústava sa úplne otvorene hlásila ku kresťanstvu, čím sa vymedzila voči vtedajším diktátúram, nacistickej i boľševickej, ako aj liberaliz-

mu. Na Boha sa odvolávala nielen preambula, ale na Boha skladali prísahu aj poslanci, ministri i prezident. Vyučovanie náboženstva bolo zakotvené ako povinné pre ľudové a stredné školy.

Z hľadiska vonkajších politických zdrojov (vplyvov) bola ústava kombináciou republikánsko-demokratických tradícií Č-SR, katolíckej sociálnej náuky a tiež ústav autoritatívnych režimov – schuschnigovského Rakúska, salazarovského Portugalska či mussoliniovského Talianska.

Najvýraznejšou demokratickou črtou bolo rozdelenie štátnej moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Ústava zakotvila striktné oddelenie súdnej moci („sudcovia sú nezávislí vo svojej sudcovskej funkcii a viazaní sú len zákonom“). V zachovaní existencie parlamentu (ktorý bol trŕňom v očiach radikálov i nacistov) možno vidieť kontinuitu s bývalým Česko-Slovenskom.

■ KRESŤANSKÉ MRAVY

Pokiaľ ide o nedemokratické prvky, predovšetkým ústava kodifikovala stav, ktorý nastal po 6. októbri 1938, teda existenciu jednej vládnucej strany – HSLS, prostredníctvom ktorej sa mali občania slovenskej národnosti zúčastňovať na politickom živote. Pre nemeckú a maďarskú menšinu ústava garantovala vlastné politické strany. Bez reprezentácie ostala rusínska menšina.

Limity dostali aj občianske slobody. Zhrmáždžovanie prvo či sloboda slova museli byť „v medziach zákona“. Sloboda prejavu, bádania, spolčovania či vierovyznania bola garantovaná len ak „neodporuje kresťanským mravom“. Naštrbený bol aj princíp občianskej rovnosti: „Všetci obyvatelia bez rozdielu pôvodu, národnosti, náboženstva a povolania požívajú ochranu života, slobody a majetku. Obmedzenie týchto práv je prípustné len na základe ustanovení zákonov.“ Úplne zakázané boli štrajky. Naopak, zakotvená bola pracovná povinnosť – „Práca duševná alebo telesná je občianskou povinnosťou.“ Pre mužov bola povinná vojenská povinnosť, ako i predvojenský výcvik.

Pokiaľ ide o vlastnícke právo, ústava upustila od jeho fetišizácie, typickej pre liberalistické ideológie. Zakotvila, že „vlastníctvo má sociálnu funkciu a zaväzuje majiteľa narábať s ním v záujme všeobecného dobra“. Jeho obmedzenie mohlo byť prípustné len zákonom.

Inšpiratívnym prvkom bola ústavná povinnosť rodičov starať sa o výchovu detí, zákaz vykorisťovania sociálne slabých občanov či zakotvenie princípu reciprocity (v praxi sa týkala vzťahu s Maďarskom a v daných podmienkach predstavovala jediný prostriedok záchran slovenskej menšiny). Odnárodňovanie bolo klasifikované ako trestný čin. Zvýšenej právnej ochrany sa dostalo aj manželstvu, rodine a materstvu.

■ HISTORICKY PRVÁ

Ústavu, vzhľadom na svoju dobu i okolnosti, možno pokladať za odvahu hodné právnické dielo, legislatívne dovŕšenie procesu budovania slovenskej štátnosti, ale aj za dôkaz politickej dospelosti Slovákov. Bez ohľadu na to, že niektoré jej prvky sú dnes neaktuálne, prekonané či dokonca neprijateľné, nič to nemení na fakte, že to bola historicky prvá ústava Slovákov. Mali by na to pamätať aj predstavitelia dnešnej SR, ktorí sa hlásia k čs. štátnym tradíciám, prípadne sa tvária, že prvá slovenská ústava ani nejestvovala. Inak sa totiž môže ľahko stať, že podobne ignorantský postoj zaujmú k ich politickým a legislatívnym dielam budúce generácie Slovákov...

BESEDNICA

Už dve desaťročia – od roku 1994, si 5. júla pripomíname Deň zahraničných Slovákov (národný parlament ho schválil na jeseň prvého roku existencie Slovenskej republiky). Pamätný deň je súbežný so štátnym sviatkom zasväteným príchodu sv. Cyrila a Metoda, čo na jednej strane povyšuje jeho význam, no po „realizačnej“ stránke ho zväčša posúva z centrálneho záujmu do komornej polohy. Od roku 2000 sa verejné pripomínania na našich predkov, ktorí sa pobraли zo svojich slovenských rodísk a usadili sa v rozľahlých častiach sveta, začínajú na pravej strane Dunaja v petržalskom Parku Janka Kráľa, kde je osadený 4,5-tonový červený mramor z Tardošovského lomu v Maďarsku.

O vystahovaleckom kameni

Dušan MIKOLAJ

Pripomeňme, že je to základný kameň pre plánovaný Pamätník slovenského vystahovalectva a zahraničných Slovákov. Nebýva pravidlom, že pri ňom zaznie štátna hymna, zaveje vlajka Slovenskej republiky. Zaspievajú sa piesne, niekto recituje báseň, povedia sa slávnostné či príležitostné príhovory. Tým sa prejav nášho záujmu pri tomto dosť všedne pôsobiacom prízemnom objekte aj končí. V trávě pri kameni zostane na nedlhý čas kytica kvetov, skupinka aktivistov a záujemcov o problematiku si potichu prislúbi, že do roka a do dňa sa na tom mieste podajú hľadám znovu stretnúť.

■ NÁDEJE A OČAKÁVANIA

Tohtoročný pamätný deň patril medzi komornejšie, zato počas hodnového stretnutia opakovane zneli nádejné očakávania, že po štrnástich rokoch od položenia mramorového kamene v tejto mestskej časti Bratislavy môžeme hovoriť o reálnom zmysle tohto hmotného skutku, ktorý sa pôvodne viaže na dar Slovákov žijúcich v Maďarsku. Pravda, aj očakávania mávajú u nás bohatú tradíciu, prisluby krátkodobej dočasnosti sa stávajú traumou vedúcou až k zľahostajneniu. Svoje vie o tom predovšetkým Claude Baláž, ktorý sa krajskej problematike venuje už úctyhodné desaťročia, a nerád sa vzdáva toho, o čom je presvedčený, že má širší zmysel a spoločenský význam. Po vzniku Slovenskej republiky bol pracovne pri všetkých dôležitých krokoch smerujúcich k vyjadreniu úcty k našim krajským predkom a k aktivizácii záujmu slovenskej spoločnosti o našich súčasníkov trvale či dlhodobo žijúcich v zahraničí. Ak ide o myšlienku vybudovania pamätníka v hlavnom meste Slovenska, dočkal sa na svojich verejných pozíciách, predovšetkým ako splnomocnenec vlády SR pre zahraničných Slovákov, viacerých verejných prislubov. Bolo ich toľko, že väčšina z nás by na jeho mieste rezignovala a pri petržalskom kameni by sa pristavila iba vtedy, keď nablízku iných aktivistov naisto niet.

Claude Baláž má vsuktku inú nátturu, možno si ju formoval už ako malý chlapec, keď jeho rodičia v povojnových rokoch reemigrovali z Francúzska späť na Slovensko, kde ich podstatne viac ako realizovateľných prislubov čakala tvrdá realita v tvrdých politických časoch päťdesiatich rokov. A azda aj svetlá spomienka na nich viedla na jeseň minulého roku k založeniu nadácie Národný pamätník slovenského vystahovalectva (NPSV). Jedným zo zakladajúcich členov sa stal Marián Tkáč ako predseda Matice slovenskej, pre ktorú sú dotyk s krajskou problematikou neoddeliteľnou súčasťou jej činnosti. Prvým výrazným zviditeľnením aktivít nadácie NPSV bola prezentácia štúdie Pamätníka slovenského vystahovalectva. Pripravila ju v partnerskej spolupráci s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSZZ), v súčasnosti vedeným predsedom Igorom Furdíkom. Vážnosť a spoločenskú váhu podujatiu dodala skutočnosť, že sa uskutočnilo v budove Národnej rady Slovenskej republiky pod záštitou podpredsedníčok parlamentu Jany Laššákovéj a Eriky Jurinovej dva dni pred spomínaným pamätným dňom.

■ ĎALŠÍ KROK

Organizátori považovali prezentáciu za druhý významný krok k architektonickej a umeleckej realizácii pa-

mätníka venovaného obyvateľom Slovenska, ktorí v predchádzajúcich storočiach masovo odchádzali do rozličných častí sveta a mnohí z nich si tam našli trvalý domov. Nosnou ideou aktív nadácie NPSV bolo hľadať ďalších partnerov, ktorí sú stotožnení s myšlienkou a potrebou vybudovať pamätník v hlavnom meste Slovenskej republiky. Jej šťastnou voľbou bolo, že sa hneď na začiatku obrátila na Spolok architektov Slovenska (SAS). Tam našla ochotu riaditeľa kancelárie Petra Mikloša a viceprezidenta spolku prof. Štefana Šlachtu. Znalosť problematiky a záujem o pôsobenie významných Slovákov vo svete významne vyjadril vo svojej publikácii Návraty odidených, v ktorej predstavil dve stovky úspešných architektov pochádzajúcich zo Slovenska a pôsobiacich na viacerých kontinentoch. Násobne podnetné boli jeho skúsenosti z pôsobenia na pozícií hlavného architekta Bratislavy. Poznanie histórie mesta a súčasných investičných aktivít v jej bezprostrednom centre viedlo k partnerstvu s bratislavským architektonickým ateliérom A1. Už prvé konzultácie s jej vedúcim Branislavom Kaliským a architektmi ateliéru naznačovali vnútorné pochopenie základných predstáv nadácie o budúcom pamätníku. Pri ich konkretizácii navrhli aj priestor, kde by pamätník mal stáť. Dokonca predložili podnet, na ktorý si nadácia kompetenčne netrúfala: popri spomienkovom monumente navrhla aj objekt, ktorý by dokumentačne, vizuálne a prezentačne konkretizoval skutočnosť prvých vystahovaleckých vín Slovákov a smeroval až k aktuálnym migračným pohybom súčasnej mladej generácie.

■ PODPORA MYŠLIENKE

Na dokreslenie postupnosti krokov treba dodať, že tomuto predchádzali konzultácie a rokovania s predstaviteľmi hlavného mesta SR Bratislavy, príprava materiálov na prerokovania v príslušných výboroch. Potešiteľné bolo, že poslanci mestského zastupiteľstva návrhy nadácie prijímali súhlasne a vyjadrovali podporu celkovej myšlienke. Za osobitne významný považujeme podnet Ingrid Konrad, aby sa súbežne uvažovalo o vybudovaní krajského múzea. Terajšia hlavná architektka mesta totiž dlhodobo žila a pôsobila v susednej Viedni, takže jej súhlas možno považovať za prvú vážnu podporu zo strany rozvetvenej komunity Slovákov zo zahraničia. Prezentácia návrhu na Pamätník slovenského vystahovalectva pritiahla do parlamentu niekoľkých poslancov, nadačných aktivistov zo Slovenska a skúsených krajských činovníkov z južnejších štátov, ľudí, ktorí sa problematike venujú profesionálne, tvorivo či z osobného záujmu, nechýbali novinári verejnoprávných médií či tlačovej agentúry.

Aký je prvý výstup, ktorý zverejnili? Prítomní sa v diskusií k predloženému ideovému a architektonickému návrhu vyjadrili zhodne pozitívne. Pre odborníkov podobne ako laikov bolo príjemným prekvapením, že tvorcovia uvažujú o architektonickom využití priestoru na ľavom brehu Dunaja v susedstve Filozofickej fakulty UK a Starého mosta. V súčasnosti je priestranstvo využívané dosť jednostranne na dopravné parkovanie a pohostinné služby bežného charakteru. Už na jeseň by sa mestské zastupiteľstvo malo zaoberať aktualizovaným podnetom, ktorý predložia Nadácia NPSV a ÚSZZ.

Pred osemdesiatimi rokmi sa začala predohra najväčšej tragédie ľudstva

Noc dlhých nožov – teror nad zákon

Ján ČOMAJ – Foto: internet

2. časť, koniec reportáže

Koncom júna 1934 Hitler zreteľne opustil pôvodné ciele Národnosocialistickej nemeckej robotníckej strany (NSDAP) – zvrhnúť v krajine kapitalizmus a vybudovať beztriednu spoločnosť, v ktorej si budú všetci Nemci rovni, ak si plnia povinnosti pri povznesení národa. Bol už nemeckým kancelárom a prezidentom zároveň, nazval sa Vodcom, nastal čas, aby svoju stranícku neoficiálnu armádu Sturmabteilung (SA), ktorá už mala tri milióny mužov v zbrani, rýchlo preorientoval. Z armády, ktorá mala zabezpečiť proletársku revolúciu, na údernú silu budúcej svetovlády. Pre tento cieľ vytvoril zo zvlášť vybraných mužov SA nové úderky – vojská SS.

Vodcove úderné oddiely.

Dvadsaťosemteho júna Hitler zreteľne opustil pôvodné ciele NSDAP – zvrhnúť v krajine kapitalizmus a vybudovať beztriednu spoločnosť, v ktorej si budú všetci Nemci rovni, ak si plnia povinnosti pri povznesení národa. Bol už nemeckým kancelárom a prezidentom zároveň, nazval sa Vodcom, nastal čas, aby svoju stranícku neoficiálnu armádu Sturmabteilung (SA), ktorá už mala tri milióny mužov v zbrani, rýchlo preorientoval. Z armády, ktorá mala zabezpečiť proletársku revolúciu, na údernú silu budúcej svetovlády. Pre tento cieľ vytvoril zo zvlášť vybraných mužov SA nové úderky – vojská SS.

Dvadsaťosemteho júna Hitler zreteľne opustil pôvodné ciele NSDAP – zvrhnúť v krajine kapitalizmus a vybudovať beztriednu spoločnosť, v ktorej si budú všetci Nemci rovni, ak si plnia povinnosti pri povznesení národa. Bol už nemeckým kancelárom a prezidentom zároveň, nazval sa Vodcom, nastal čas, aby svoju stranícku neoficiálnu armádu Sturmabteilung (SA), ktorá už mala tri milióny mužov v zbrani, rýchlo preorientoval. Z armády, ktorá mala zabezpečiť proletársku revolúciu, na údernú silu budúcej svetovlády. Pre tento cieľ vytvoril zo zvlášť vybraných mužov SA nové úderky – vojská SS.

■ NOC V BAD WIESSEE

O druhý v noci, teda 30. júna, nadsadol Hitler do leteckého špeciálu Junkers 52 na bonnskom letisku Hangelar a o štvrtý nadránom pristál na mníchovskom Oberwiesenfelde. Autá s ním a s jeho sprievodom zamierili do kúpeľného mestiečka Bad Wiessee a zastali pred penziónom Hanselbauer. Okolie objektu už okolo polnoci potichu obsadili jednotky SS. Velil im mladý kapitán, onedlho už generálpukovník SS Sepp Dietrich.

Vybrané komando vošlo do vidieckeho hotela. Muži mlčky prešli chodbami k jednej z izieb. Noc narušil len klepot ich číziem. Strelci zaujali určené miesta. Dvaja dôstojníci SS vošli do nezamknutej hotelovej izby 214. V alkoholom opare tam ležal v posteli plukovník SA Edmund Heines so svojim mladým šóferom. Oboch vyvliekli do záhrady a zastreli.

Hitler sedel ešte v aute. Na Dietrichov signál, že mu nehrozí nijaké nebezpečenstvo, vystúpil z vozidla a v sprievode dvoch ozbrojených poľovníkov vošiel do penziónu. Niekoľko rozospätých dôstojníkov SA stálo už pred svojimi izbami v pozore, nebadane si upravujú narychlo navlečené uniformy. Sepp Dietrich ukázal Vodcovi apartmán, v ktorom spal hlavný veliteľ straníckej armády SA a Hitlerov dôverný priateľ Ernst Roehm. Hitler zabúchal na dvere. Po chvíli rozospätý veliteľ otvoril, prekvapením čuval, potom sa radostne rozosmial a vrhol sa s otvoreným náručím k Hitlerovi. Ten ho odstrčil a vycedil jedinú vetu: „Si prasa, zradca a strana s tebou zakrúti!“

Ohromeného veliteľa trojmiliónovej armády patrila ihneď odviezla do väznice v Stadelheime.

Tá sa už plnila vysokými dôstojníkmi SA.

■ OBSADENÁ KRAJINA

S povestnou nemeckou dôslednosťou, koordinovane, bleskovo a nekompromisne obsadili jednotky SS do svitanja všetky námestia nemeckých miest, dôležité križovatky, budovy rozhodujúcich inštitúcií, rozhlasové štúdiá a vysielacie stanice a letiská. Nadránom, keď kasárne – okrem stráží – obyčajne ešte spia, vošli úplne ozbrojené kohorty esesmanov, vybavené potrebnými povoleniami, do kasární SA. Všade vyhlásili poplach. Dôstojníkov zvolali do jedálni na poradu o celoštátnej ope-

rácii. Mužstvo a nižší dôstojníci dostali rozkaz nastúpiť na dvore. O päť minút, keď sa mužstvo zoradilo do šíkov, vyplašení muži zistili, že z každého kúta, ba ešte aj z okien kasární na nich mieria gulomety. Ozbrojené stráže vyvádzali z budov vyšších dôstojníkov už bez zbraní, opaskov a s rukami nad hlavou. Niektorí velitelia útvarov sa priečili, vykrikovali, že sa chcú spojiť s veliteľom SA Roehmom, iní sa odvolávali na Hitlera... Nakladali ich do skriňových nákladných áut a viezli do Stadelhaeimu. Na nádvorí väznice sa v tom čase už ozývala salva za salvou, a tak to trvalo aj za svitanja, ráno a po celú dopoludnie. Popravné čaty sa striedali, aby neustracali čas nabíjaním zbraní.

Revolučná proletárska armáda SA musela zaplatiť za svoj hriech: chcela pokračovať v socialistickej revolúcii aj vtedy, keď sa ich vodca už dostal k moci, slúžil iným záujmom a mal vznešenejší cieľ: dobyť svet.

■ PROGRAMÁTORI

Noc dlhých nožov – ako dejiny nazvali Hitlerov masakr – a následné udalosti najbližších dvoch dní pripravili Hitlerovi spolupracovníci: Himmler, v tom čase krajiný veliteľ bavorskej polície, veliteľ úderiek SS a šéf tajnej služby Gestapo v jednej osobe; Heydrich, veliteľ bezpečnostného úradu Sicherheidstienst a neskôr protektor okupovaných Čiech a Moravy, dôstojnícky štrikák a veliteľ letectva Göring, do smrti najbližší spolupracovník Adolfa Hitlera, a muži z Vodcovej blízkosti – Hess, Goebbels, Reichenau. Podstatou plánu bolo v priebehu dvoch hodín paralyzovať útvary SA, oveľa mocnejšie ako bola sila vtedajšej nemeckej armády. Hlavných predstaviteľov oficiálnej armády pozvali na poradu do kúpeľov v Bad Wiessee, starostlivo vybrali izolovaný penzióň a na sekundu presne vypracovali plán. Obsadili dopravné, spojovacie a mediálne centrá a hlboko v noci vnikli do kasární SA. Zinterosovaní dôstojníci SS boli dva dni izolovaní od sveta a až v tejto izolácii sa dozvedeli, čo ich čaká – len aby nedajbož neprenikli do sveta nijaká správička. Zásahové úderky SS a popravné čaty boli na streleckom cvičení, keď ich zrazu naložili do lietadiel a nákladných áut, viezli na neznáme miesto a o svojej úlohe sa dozvedeli niekoľko minút pred jej plnením.

Hitlerovi sa tak v priebehu dvoch hodín na území celého Nemecka a bez jediného výstrelu podarilo znefunkčniť celú generalitu SA. Výstrely nasledovali až potom.

■ Z ČAŠNIKA GENERÁL

Vojsko bez velenia sa podarilo ľahko zmanipulovať. Nelegálna armáda zložená zo živnostníkov, ktorí sa po vojne a v čase krízy nedokázali užiť, robotníkov bez práce, mládeže bez perspektívy, dobrodruhov a tulákov stala sa poistkou Hitlerovej moci a onedlho aj

údernou silou vo svetovej vojne. Hlavného veliteľa SA bolo málokomu ľúto. Ernst Boehm sa ako dvadsaťsedemročný čašník z homosexuálneho baru dostal do armády na začiatku prvej svetovej vojny a dotiahol to až na kapitána. Po vojne bol bez práce, stal sa plateným funkcionárom národných socialistov a nastúpil do SA. Intrigami a oddanosťou Hitlerovi sa vyšplhal na miesto najvyššieho veliteľa. V lete 1933 postrelol, že Hitler sa vzdáva od socialistickej ideológie, a tak opakovane vyhlasoval, že vojská SA nestrpia, aby nemecká proletárska revolúcia zostala na polceste. Jeho armády budú bojovať, kým sa ciele revolúcie nenaplnia do posledného písmena. Hitler teda musel zasiahnuť.

■ KONIEC VELITEĽA

Keď už boli velitelia SA zlikvidovaní, v cele ešte stále tvrdol ich najvyšší šéf Ernst Roehm. Zvyšok noci a celé predpoludnie počúval salvy katov na dvore väznice. Stále sa však nádejal, že nech je Hitler akokoľvek neľudský, predsa len sú kamaráti...

Na ďalší deň dostal veliteľ väznice, vysoký dôstojník SS, písomný príkaz: Zastreľte vodcu SA za velezradu. Adolf Hitler.

To bola už nedľa 1. júla. Večer prišli do cely dvaja dôstojníci SS, jeden zostal pri dverách, druhý – Michael Lippert, prišiel k stolíku, položil naň pištoľ a noviny, z ktorých kričal titul: Veliteľ SA zatknutý – čistka v celej revolučnej armáde!

„Máte desať minút,“ povedal väzňovi. Muži odišli. O hodinu sa vrátili. Pištoľ ležala na stolíku. Väzeň sedel na posteli. Lippert vystrelil. Veliteľ SA padol s výkrikom: „Mój vodca! Mój...“

ooo

V utorok 3. júla nemecká vláda prijala uznesenie: „Opatrenia, ktoré sa museli urobiť na likvidáciu vlastizradných útokov 30. júna a následne 1. a 2. júla 1934 sú v zmysle núdzovej obrany štátu v plnej zhode s právom.“

Teror sa povýšil na zákon. Overtúra najväčšej vojny v dejinách ľudstva odznela.

Hitler mal moderne vyzbrojenú armádu SA s lietadlami, tankami, delostrelectvom, mínometnými plukmi a so sfanatizovanými tromi miliónmi vojakov. Mal svoje elitné jednotky SS. Slúžila mu mohutne ozbrojená polícia a bezohľadná štátna bezpečnosť. Pri takejto vojenskej sile mohol zabudnúť na mierovú zmluvu z Versailles i na príkazy medzinárodného spoločenstva a budovať oficiálnu armádu podľa svojich predstáv a v záujme svojich sponzorov. Lebo v pozadí všetkého, ako vždy, boli gorily, oligarchovia a majitelia priemyselných komplexov. Pre nich bola vojna najväčší kšeft.

Koniec, ktorý priniesla, nečakali. A čo? Svet im opäť pomohol vstať a vládnúť.

VEREJNO-OBCHODNÁ SÚŤAŽ

Matica slovenská so sídlom

P. Mudroňa 1, 036 01 Martin, IČO 00179027, zastúpená štatutárnym orgánom

Ing. Mariánom Tkáčom, PhD., predsedom Matice slovenskej,

VYHLASUJE podľa § 281 – 288 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka neurčitým osobám obchodnú verejnú súťaž o najvhodnejší návrh na uzavretie kúpnej zmluvy

na predaj nehnuteľného majetku Matice slovenskej vedeného katastrálnym odborom Okresného úradu Košice-okolie, zapísaného na liste vlastníctva č. 1696 katastrálne územie Moldava nad Bodvou, časť A: parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape, parc. č. 94/1, výmera 177 štvorcových metrov – záhrady, parc. č., 95, výmera 318 štvorcových metrov – zastavané plochy a nádvorie, parc. č. 96, výmera 670 štvorcových metrov – zastavané plochy a nádvorie, stavby súp. č. 143 na parc. č. 95, druh stavby – iná budova, popis stavby – prev. budova, časť B: vlastník Matica slovenská, Novomeského 32, Martin, PSČ 036 52, SR, v spoluvlastníckom podiele 1/1, časť C: bez zápisu,

tento je podľa § 5 ods. 3 zák. č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávnych inštitúcií nepotrebná vec, ktorá už neslúži a ani v budúcnosti nebude slúžiť verejnoprávnej inštitúcii na plnenie jej základných úloh ani na plnenie jej iných úloh,

preto Matica slovenská podľa § 5 ods. 1 zák. č. 176/2004 Z. z. predá túto nepotrebnú nehnuteľnú vec, a to len v celosti na základe obchodnej verejnej súťaže tomu, kto ponúkne najvyššiu kúpnu cenu. Požadovaná kúpna cena, minimálne podľa znaleckého posudku: 53 000 eur. So znaleckým posudkom na nehnuteľný majetok sa navrhovateľ môže oboznámiť u vyhlasovateľa, termín nahliadnutia, ako aj obhliadky nehnuteľnosti si môže navrhovateľ dohodnúť na tel. č.: 0918904969, e-mail: riaditel@matica.sk, adresa: Sekretariát MS, P. Mudroňa č.1, Martin.

Po vyhodnotení ponúk konečné a definitívne rozhodnutie o predaji musí schváliť výbor Matice slovenskej a cenu za nehnuteľnosti je

kupujúci povinný zaplatiť v deň nadobudnutia platnosti zmluvy.

Podmienky obchodnej verejnej súťaže:

Určuje sa spôsob podávania návrhov na uzavretie kúpnej zmluvy na uvedené nehnuteľnosti, a to písomne na adresu vyhlasovateľa v zalepenej obálke výrazne označenej neotvárať: VOS v lehote 15. 8. 2014, do ktorej možno návrhy podávať, lehota na oznámenie vybraného návrhu je 5. 9. 2014. Vyhlásenie a obsah podmienok obchodnej verejnej súťaže bude uverejnený na www.matica.sk a v celoštátnom týždenníku Slovenské národné noviny.

Vyhlasovateľ si určuje právo na zmenu alebo zrušenie uverejnených podmienok a súťaže, toto právo v uverejnených podmienkach súťaže si vyhradil a zmenu alebo zrušenie uverejnil spôsobom, ktorým vyhlásil podmienky súťaže. Navrhovatelia nemajú nárok na náhradu nákladov spojených s účasťou na súťaži. Predložený návrh nemožno odvolať, meniť alebo dopĺňať po jeho predložení. Vyhlasovateľ si vyhradzuje právo odmietnuť všetky predložené návrhy.

Po vyhodnotení ponúk konečné a definitívne rozhodnutie o predaji musí schváliť výbor Matice slovenskej a cenu za nehnuteľnosti je kupujúci povinný zaplatiť v deň nadobudnutia platnosti zmluvy.

Podmienky obchodnej verejnej súťaže sú ustanovené v súlade s § 281 – 288 zákona č. 513/1991 Zb., ostatné tu osobitne neupravené práva a podmienky upravujú príslušné ustanovenia tohto zákona. Navrhovateľ podaním návrhu vyslovuje súhlas so všetkými podmienkami obchodnej verejnej súťaže.

Ing. Marián Tkáč, PhD., predseda Matice slovenskej V Martine 7. 7. 2014

Herečkine urážky z interpelácie: Odpustené!

Nedávno pani poslankyňa M. Vášaryová interpelovala v parlamente ministra kultúry M. Maďariča v súvislosti s časopismi Matice slovenskej Slovenské pohľady a Slovenské národné noviny pre ich vraj fašizoidný obsah a ešte všeličo iné, pričom Matica slovenská nežije len z príspevkov svojich členov a z príjmu zo svojej vydavateľskej činnosti, ale aj zo štátnych dotácií.

Ak sa teda obsah jej časopisov nezlučuje s demokratickými princípmi štátu, minister musí zasiahnuť! Šéfredaktor Slovenských pohľadov Bystrík Šíkula jej odpovedal na stránkach Literárneho týždenníka – LT má vyššiu periodicitu a kratšie uzávierky ako jeho mesačník, a navyše Slovenské pohľady vychádzajú v lete ako dvojčíslo, mohol jej tak odpovedať najmenej o mesiac skôr. Je to brilantne napísaná, argumentačne syta a slušná odpoveď. Vrelo odporúčam každému, aby si posledné júnové číslo Literárneho týždenníka zadovážil – stojí za to si tú odpoveď prečítať.

Tým by mohla byť vec aj uzavretá. Nech mi však čitateľ i pani poslankyňa prepáčia, že sa v tejto súvislosti ozývam ešte aj ja. Čítim sa však – na staré kolena – urazený. Pani poslankyňa tvrdí, že do Slovenských pohľadov píše tretotriedni autori. V ostatných rokoch patrí k frekventovaným prispievateľom tohto mesačníka. Je teda celkom prirodzené, že som klasifikáciu bral aj na seba. Najmä ak som si znova prelistoval obsah minulého roč-

níka a nedokázal som vyložiť z menoslovu autorov nijakých tretotriednych. Ak sa mi to nepodarilo, mala pani poslankyňa na mysli akurát mňa? Prečo však potom hovorila v množnom čísle?

Zo svojej skvelej a účytodnej hereckej kariéry si veľmi dobre pamätá, ako jej – a mnohým iným slovenským umelcom – dobre padla ponuka z kultúrne vyspelej Prahy a najmä uznanie udelené v Česku! V oblasti žurnalistiky a literatúry faktu, v čom pôsobím, je najvyšším českým uznávaním Cena Egona Ervína Kischu. Dostal som ju tam za posledných dvadsať rokov sedemkrát. Už len preto si dovoľujem nepovažovať sa za tretotriedneho, nech mi pani poslankyňa odpustí moju márnomyseľnosť.

Kristove slová: „Bože, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!“ sú filozofickým vrcholom humanizmu. Mali by byť ušľachtilým pravidlom aj nášho súčasného správania. A to i v prípade, že niekto hodnotí veci, ktoré nečítal.

Nech je preto pani poslankyňa odpustené.

Ján ČOMAJ

Slávny folklórny festival oslávil svoj jubilejný šesťdesiaty ročník Vo Východnej je folklór ako doma

Maroš M. BANČEJ – Foto: archív SNN

Folklórny festival Východná je najstarším a najväčším celoslovenským folklórnym festivalom na Slovensku, ktorý sa počas svojej šesťdesiatročnej histórie stal vrcholnou prehliadkou tradičnej ľudovej kultúry. Každoročne na ňom vystúpi okolo tisícštyristo účinkujúcich, vrátane zahraničných hostí, ktorí v desiatkach pôvodných autorských programov predvádzajú to najlepšie z pokladnice nášho folklóru. A nielen to!

Vo Východnej majú návštevníci možnosť oboznámiť sa s fortieľom našich ľudových umelcov a remeselníkov a v posledných rokoch zúčastniť sa aj na tvorivých dielňach – tanečných, hudobných či remeselníckych. Je to skrátka najväčší slovenský sviatok ľudovej kultúry, ktorý už tradične organizuje MK SR, Národné osvetové centrum a obec Východná v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom a s Ústredím ľudovej umeleckej výroby. Tohtoročný jubilejný šesťdesiaty ročník Folklórneho festivalu Východná sa konal 4. až 6. júla a keďže sa počasie tentoraz pochlapilo a na rozdiel od dvoch predošlých ročníkov nepotrápilo návštevníkov a účinkujúcich dažďom, nič nebránilo tomu, aby sa vo Východnej mohli všetci milovníci folklóru a ľudovej kultúry stretnúť na výnimočnom podujatí. Všetky vekové kategórie, domáci i zahraniční návštevníci, zapálení folkloristi aj amatérski milovníci ľudovej hudby, tanca a piesne smerovali do malebnej dedinky, ktorá sa za tých šesťdesiat rokov stala synonymom pre to najlepšie, čo generácie našich predkov v ľudovom umení vytvorili.

■ AKO SA TO ZAČALO

Písal sa rok 1952, keď sa folklórna, vtedy ešte národopisná skupina

Kriváň z obce Východná zúčastnila na folklórnych slávnostiach v moravskej Strážnici. Ich úprimné a emotívne vystúpenie malo u publika obrovský úspech a všetci prítomní sa zhodli, že mládenci a devy z Východnej sú jednoducho objavom celého podujatia. Zázitky zo Strážnice sa hlboko vpísali do duší členov súboru, a tak sa rozhodli usporiadať Slávnosti piesní a tancov aj u nich doma – vo Východnej. Prvý ročník sa im podarilo zorganizovať už za rok zatiaľ iba na provizórnom pódiu, no už v roku 1954 stál vo Východnej prvý amfiteáter. Koncom sedemdesiatych rokov bol podľa projektu architekta Viliama Grusku vybudovaný nový amfiteáter, inšpirovaný pôvodnou ľudovou architektúrou Liptova. Terajšiu podobu získal areál v roku 2006 a podpísal sa pod ňu architekt Igor Korkošiak. V súčasnosti, aj napriek neustálým výhradám tých či oných folkloristov či návštevníkov (vyhovieť každému je prakticky nemožné), spĺňa požiadavky na festival s tým rozmerom a ambíciami, aké Východná jednoznačne má.

■ SVETOVÁ PREMIÉRA

Festival vo Východnej začal veľmi rýchlo vďaka organizátorom ponúkať návštevníkom aj programy, ktoré inšpirované folklórom posúvajú pomyselnú latku umeleckého stvár-

nenia nahor. Už v roku 1960 uviedlo na festivale Armáde divadlo z Martina hru J. Mahena Jánošík a o pár desaťročí neskôr sa zbojník Jurko na scénu vo Východnej vrátil. V amfiteátri zazneli v roku 1995 skladby kultového muzikálu Na skle maľované v hlavnej úlohe s Michalom Dočolomanským a zazneli tam aj o deväť rokov neskôr, keď tento skvelý muzikál oslavoval svoju tridsiatu sezónu na scéne SND. Aj tento jubilejný ročník sa organizátori vytiahli. Výkonný riaditeľ festivalu Pavel Nuňuk z Národného osvetového centra nám k tomu povedal: „Vždy sa snažíme prísť s niečím umelecky hodnotným a zároveň divácky príťažlivým. Tento rok to bol premiérový program ľudovej hudby a speváckej skupiny súboru Lúčnica Vetrík veje. Program je naozaj unikátnym počínom aj v rámci bohatej histórie súboru, keďže tieto dve zložky ešte nikdy v samostatnom programe nevystupovali. Išlo teda o lúčničiarsku i svetovú premiéru!“

No neostalo iba pri tomto unikátnom predstavení. Všetkých prítomných nadchol program Poklad folklóru. Išlo o hudobno-spevácku reflexiu šesťdesiatročnej histórie festivalu Východná, v ktorej účinkovali stále lice našej folklórnej scény. Diabolské husle a Ján Berky Mrenica mladší, Ľudová hudba Miroslava Dudíka, Ján

Ambróz s ľudovou hudbou Borievka, Darina Laščiaková, Hanka Hulejová či spevácka skupina Rodokmeň a ďalší účinkujúci jednoducho ukázali špičkovú úroveň nášho kultúrneho dedičstva.

■ KRÁSA FOLKLÓRU

Folklórny festival Východná však nie je len o pódiách, kde vystupujú najlepšie súbory, ktoré prešli sitom okresných a krajských prehliadok. Návštevníci mohli navštíviť Tanečné humno, kde ich profesionálni choreografi zaučali do tajov ľudových tancov z jednotlivých regiónov Slovenska. Jarmok majstrov remesiel pod patronátom Ústredia ľudovej umeleckej výroby zasa priniesol možnosť stretnúť sa s fortieľom ľudových remeselníkov, ktorí zachovávajú tradície, rozvíjajú ich, a veru nielen domáci, ale najmä zahraniční návštevníci si nenechali ujsť príležitosť voľačo si kúpiť, no hlavne sa voľačomu aj priučiť. Ak si za svoj cieľ vybrali Východnú i rodiny s deťmi, a bolo takých pošteťiteľný počet, mohli svoje ratoles-

ti nasmerovať na množstvo zaujímavých programov. Napríklad na predstavenie muzikantov SLUK-u Zvuky nie sú muky, kde si mohli deti aj s rodičmi zahrať a zaspievať v programe Vrátmi, požičať i sebe v úcte zachovať, ktorý bol inšpirovaný rozprávkou O troch grošoch. Samozrejmosťou boli bábkové predstavenia, napríklad klasická rozprávka O Jankovi Hraškovi. Ak rodičia či omladina vyhladli, mohli navštíviť detský svet na lúke v Košiariku, kde si dali ovčí syr, žinčicu a ďalšie naše iverité špeciality.

Skrátka, jubilejný šesťdesiaty ročník Folklórneho festivalu Východná ukázal, kadiaľ môže viesť cesta propagovať náš folklór, naše ľudové tradície a umenie, čo ponúknuť zahraničným návštevníkom, a najmä ako prebúdzajú u mladej generácie záujem o slovenské kultúrne dedičstvo. Ako nám na záver povedal riaditeľ festivalu Pavel Nuňuk z Národného osvetového centra: Prídte aj na budúci, už nejubilejný rok. Aj napriek tomu bude plný prevkapaní a Východnú si jednoducho zamilujete.“

Nový slovenský film o povstaní

N á r o č n á a p o l e m i c k á d o b o v á s n í m k a

z čias druhej svetovej vojny, nábytok a množstvo drobných rekvizit, dokresľujúcich prostredie tých čias. Ne-
pochybne ide o výpravne náročný film.

V rozvetvenom deji, pozostávajúcom z množstva jednotlivých epizód, vyniká kladný hrdina – lekár Martin Dubovský, ktorého predstavuje Marko Igonda, ale ani ten nie je bez poškvrny. Ako partizánsky veliteľ dá za spreneveru a porušenie vojenskej disciplíny zastrelí štyroch tzv. partizánov, medzi nimi aj vlastného brata. Vojnová trauma ho sužuje aj po skončení vojny, keď sa zapletie do milostného vzťahu s politickou agitátorkou Soňou. Vtedajšia súčasnosť sa mu prelína v hlave s vojnovou minulosťou a výsledkom je psychická trauma, ktorá mu nedopraje duševný pokoj.

Pôvodný názov novely Alfonza Bednára bol Rozostavaný dom. Miloslav Luther pomenoval film tajomnejšie – Krok do tmy. V roku stého výročia narodenia spisovateľa Alfonza Bednára nakrútil napínavú a zaujímavú drámu, ktorou umeleckým okom pootvorí priezory do dlhodobo zahmlievanej časti našej histórie. Lutherova dráma Krok do tmy pravdepodobne niektorých podráždí, no určite nenechá publikum chladným. A kvality tejto snímky sa prejavujú zrejme až po odstupe času, ako to býva pri polemických dielach. Tento film bude provokovať aj tým, že napriek tomu, že námet siaha do dávnejšej minulosti, v istých sekvenciách náramne pripomína počínanie mnohých súčasných antihrdinov. Veríme, že táto snímka obháji svoje hodnoty aj v medzinárodnej konfrontácii, keďže ju navrhli na Európsku filmovú cenu.

Anna SLÁVIKOVÁ

si, keď sme sa vracali do civilizácie v Slovenskom raji na Čingove. I stalo sa čaro nechceného. V miestnom bufete Ihla sa od skorého predpoludnia odohrával team building, teda po „americ-ky“ stretnutie pracovného kolektívu inde ako na pracovisku. To

prv som si vravel, že ide o miestny kolorit, ale predstavte si, bol to onen primátor, v ktorého obleku som sa nechcel ocitnúť. Bol štvrtok, tak čo si neodbehnuť za gulášovať. Veď na úrade sa ne-stránkovalo. Úradnícki účastníci team buildingu sa stretli zrejme

lebo sa každý s každým nepohádal a nepadali ani facky, ako na podobných team buildingoch býva občas zvykom. Hladina alkoholu na podobných akciách otvára totiž nové obzory. Účastníci si uvedomia, že na smrť nenávidia všetkých spolupracovní-

na torte sú krátkodobé fackovačky, ktoré sa snažia ostatní pobavení členovia kolektívu vychutnať a po chvíľke spacificikovať. Medzi účastníkmi výstavby tímu sa nachádzajú vždy aj takí, čo sa do ničoho nezapájajú, chlípajú malinovku a všetko pozorne sledujú. Aby mali na druhý deň v robote tromfy proti ostatným. Tak sa dostávajú do pozície nomenklatúrnych kádrov a vymenia do-vtedajších favoritov šéfa. Teda team building nie je výstavba kolektívu, ale jeho deštrukcia. Som za jeho zákaz. Ak sa podarí, tak na Slovensku stúpne produktivita práce o 114,7 percenta a všetci sa v robote budú na seba škeriť a milovať sa.

Milan ZEMO

Typický firemný team building pri guláši

všetko s cieľom utužiť medziľudské vzťahy a viac sa spoznať. Team building po spišsky bol pri veľkom kotle gulášu. Okolo neho sedeli i postávali jednotlivé zložky pracovného kolektívu. Všetci boli v športovom, len jeden pán mal tmavý oblek. Netradičná odedza ma upútala. Naj-

kúsok po začiatku ich normálneho pracovného času. V hlúčikoch čakali na guláš a kým sa vytratí pán v obleku, aby mohli zmiznúť. Na úrade padla, tak nech padne aj pri ohnisku. Hladina alkoholu medzi nimi evidentne nepreliala zdravý rozum. Preto spišskonovoveská radnica funguje,

kov. V robote si svoj názor najavo dať netrúfnu. Na team buildingu začnú najprv ohovárať a potom prskať jedovaté sliny do tváre. Alkoholový efekt vedie k poznatku, že čím na seba viac naravú, tým viac sa vyčistia medziľudské vzťahy a na pracovisku bude potom ojoj. Čerešničkou

HUMORESKA

Začiatkom leta som absolvoval národopisnú vychádzku do Spišskej Novej Vsi, kde som si pripadal ako v newyorskem Haarleme v šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Tam radili nevystupovať z uzamknutého auta a neotvárať v nijakom prípade okná. Keby ste mali vo vtedajšej nebezpečnej čiernej newyorskej štvrti predsa len spraviť pár krokov, radili utekať ako odušu, s nikým sa nedávať do reči a v nijakom prípade nenadväzovať očný kontakt s tmavými domorodcami. Nechcel by som byť v obleku spišskonovoveského primátora, vravel som

